

Četvrtak, 2. februar 2006.

Statusna konferencija

Svedok Branko Kostić

Otvorena sednica

Optuženi je pristupio Sudu

Početak u 8.04 h

Molim ustanite. Međunarodni krivični sud za bivšu Jugoslaviju zaseda. Izvolite, sedite.

SUDIJA ROBINSON: Molim da sekretar najavi predmet.

sekretar: Dobro jutro, časni Sude. Predmet IT-02-54-T, Tužilaštvo protiv Slobodana Miloševića.

SUDIJA ROBINSON: Hvala. Gospodine Najs (Nice), vi ste ovde u ime Tužilaštva. Ko je još sa vama?

TUŽILAC NAJS: Meni danas pomažu gospođa Diklić (Diklich), gospodin Ku (Philip Co), gospođica Rebeka Grejem (Rebecca Graham), gospođica Dragulev (Dragulev) i gospodin Rendal (Randall). Svi oni su u različito vreme i na razne načine pokušavali da nabave ova dokumenta.

SUDIJA ROBINSON: Hvala. Molim ko zastupa Srbiju i Crnu Goru?

PRVI SAVETNIK AMBASADE SCG U HAGU OBRADOVIĆ: Časni Sude, u ime Vlade Srbije i Crne Gore danas imaju čast da se pred vama predstave gospodin Svetislav Rabrenović, sekretar kancelarije Nacionalnog saveta za saradnju sa Međunarodnim krivičnim Tribunalom, zatim gospodin Vladimir Cvetković, od skora moj kolega u ambasadi Srbije i Crne Gore u Hagu (The Hague), a koji je do nedavno lično postupao po zahtevima Tužilaštva o kojima će danas biti reči i koji će nešto kasnije moći o tome nešto više da vam kaže, da obrazloži naše stavove i odgovori na vaša pitanja. Moje ime je Saša Obradović. Ja sam prvi savetnik ambasade Srbije i Crne Gore u Hagu. Časni Sude, želeo bih da iskoristim ovu priliku da odmah na početku jutrošnje sesije zatražim da se rasprava o dokumentima odvija na sednici zatvorenoj za javnost.

SUDIJA ROBINSON: Hvala. Imamo podneske koje je uložilo Tužilaštvo po Pravilu 54bis i takođe imamo podnesak za zaštitne mere koji je uložila Vlada Srbije i Crne Gore. Današnji pretres će trajati približno jedan sat. Svaka strana će imati po 20 minuta da izloži svoje argumente i takođe ćemo odvojiti po strani vreme repliku i bilo koje drugo sporedno pitanje. Pretresno veće je uputilo strane da usmere svoju pažnju na određena pitanja koja smo identifikovali i očekujem da će argumenti na to biti usmereni.

(Pretresno veće se savetuje)

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Obradoviću, mogu li da vas zamolim za jedno objašnjenje. Da li vi tražite da ceo pretres bude na privatnoj sednici ili samo delovi pretresa u kojima će se možda pominjati dokumenta?

PRVI SAVETNIK AMBASADE SCG U HAGU OBRADOVIĆ: Hvala vam, časni Sude na takvom pitanju, jer je ono vrlo tehničko. U ovom momentu imajući u vidu poverljivost dosadašnjeg toka ovog postupka kao i poverljive informacije koje su obe strane do sada iznosile u svojim pisanim podnescima, mi nismo u stanju da predvidimo koliko često će biti momenat kada bismo mi zahtevali da se pređe na privatnu sedincu. Zato bismo molili da cela jutrošnja sesija bude na privatnoj sednici kako bismo slobodno mogli da iznesemo svoje stavove koji se ne tiču samo poverljivih dokumenata koje Tužilaštvo od nas traži, već se tiču prvenstveno poverljivog postupka, ostvarivanja saradnje i odnosa pojedinih organa Srbije i Crne Gore u tom postupku.

SUDIJA ROBINSON: Hvala. Gospodine Najs.

TUŽILAC NAJS: Ja sam nameravao da počnem na javnoj sednici ako nema prigovora, ali shvatam da bi možda bilo teško podeliti pretres na dva dela zbog toga što je nekima potrebna zaštita, nekima nije, a pominjaće se mnogi podnesci koji su sami po sebi poverljivi, kao što piše u priloženom materijalu.

SUDIJA ROBINSON: U redu. Onda ćemo održati pretres na privatnoj sednici.

(privatna sednica)

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Miloševiću, izvolite, nastavite.

GLAVNO ISPITIVANJNE: OPTUŽENI MILOŠEVIĆ

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro jutro, profesore Kostiću.

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Dobro jutro, gospodine Miloševiću.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Vi ste juče tu gde smo stali objasnili da je secesija Slovenije povlačila manje problema zbog toga što nije bilo međunacionalnih sukoba u Sloveniji. Hteo sam da vidimo šta je o tome rekao Borisav Jović u ovom filmu i molio sam da se taj kratki insert pusti. Pa, molim da to sada uradimo.

SUDIJA ROBINSON: Imamo problema sa zvukom.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Pa, morao bi da se čuje zvuk. Ovo je drugo. Ovo nema veze. Ja molim da puste Jovića i da čujemo zvuk.

(Video snimak)

Novinar: Članovi Predsedništva spremali su se za napad. Trebao im je još samo mig od najuticajnije Republike Srbije. Međutim, iznenadili su se.

Borisav Jović: Besmisleno je sa Slovincima se raspravljati i sa Slovincima ratovati, jer slovenačka situacija je čista. Oni su etnički, imaju etnički čistu republiku. Nemaju teritorijalne sporove. Jednostavno oni nama apsolutno ne smetaju ništa ako izađu iz Jugoslavije ...

(Kraj video snimka)

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Evo, dakle Jović je ... Hvala. Ovo nema veze sa, ovo nema veze dalje. Da li je Jović otprilike rekao isto što i vi?

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Pa, Jović je kazao isto tako da u Sloveniji nije bilo etničkih sukoba, građanskih sukoba, nije bilo rata i da je taj problem bio mnogo jednostavniji zato što je stanovništvo Slovenije bilo etnički homogeno. To su, ja mislim da je bilo preko 95 posto Slovenaca ...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Dobro. To je jasno. Međutim, ja želim vama da ukažem gospodine Robinson (Robinson). Opet je ovaj prevod potpuno pogrešan, jer Jović nigde ne pominje ovo što se u prevodu kaže da Srbija tu nije imala, ne znam kakve interese ili bilo šta drugo. To je opet falsifikat. Pošto to nismo mogli da čujemo, ako vi želite da vidite šta je on rekao, neka vam prevedu ovo što on kaže na srpskom jeziku, a ono što je dole napisano na engleskom nije tačno. To samo govori koliko je ova serija, a ovo nije prvi primer, jedan običan falsifikat.

SUDIJA BONOMI: Ali sve što smo mi ovde dobili je prevod naših prevodilaca. On je tačan, zar ne?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Ja nisam slušao prevod prevodilaca. Ja sam slušao šta govori Jović na srpskom jeziku, ali gledao sam prevod koji piše dole na engleskom jeziku i on je potpuno netačan.

SUDIJA BONOMI: Ali prevod koji smo mi dobili na engleski, ono šta se nalazi u transkriptu, tu se nigde ne spominje Srbija i oko toga ne trebate da se brinete.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Ja se brinem za činjenicu da je ovo uvedeno kao dokazni predmet, a da su prevodi potpuno pogrešni. To ste videli i onda kada je gospodin Najš pustio film gde se vidi šta ja govorim u Kosovu polju, a onda se videlo da je taj prevod bio potpuno netačan. Čak je gospodin Robinson dva puta vraćao prevodioce da prevedu ono što ja govorim i pokazalo se da je to što dole piše u engleskom prevodu potpuno netačno. Ali sada ćemo da idemo dalje. Molim vas, profesore Kostiću, recite samo vrlo kratko šta je bilo na ohridskom sastanku i u Ohridskoj deklaraciji mira od 22. jula 1991. godine? Ko je bio na tom sastanku i šta se u Ohridu događalo?

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Na ohridskom sastanku su bili prisutni kompletno Predsjedništvo SFRJ i svi predsjednici republika, odnosno Predsjedništava republika, dakle šefovi ovih republika bivše Jugoslavije. Ohridska deklaracija koja je tada usvojena, istina, uz odsustvo gospodina Tudmana koji je napustio sjednicu je pozivala na iste one principe za koje se zalagala tada i Evropska zajednica (European Community), na iste one principe koje smo mi u Predsjedništvu nekoliko puta dogovarali i usaglašavali i na iste one principe koje smo mi i na sjednici Predsjedništva od 5. septembra

kasnije usaglasili jedinstveno sa kojima je gospodin Mesić u ime čitavog Predsjedništva nastupio na inauguralnoj konferenciji, Haškoj konferenciji (International Conference on the Former Yugoslavia) 7. septembra u Hagu.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Ovde u tabulatoru 20 je ohridska izjava. To je, gore piše ...

TUŽILAC UERC-RECLAF: Časni Sude, u transkriptu imamo jednu grešku. Govorimo o Ohridskoj deklaraciji, to je 1991. godina, a u transkriptu piše 1992. godina.

SUDIJA ROBINSON: Hvala, gospođo Uerc-Reclaf (Uertz-Retzlaff).

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dakle, u tabulatoru 20 imate tu Ohridsku deklaraciju. Nećemo prolaziti kroz ceo tekst. Kaže se: "Moramo stati na put upotrebi sile koja je odnela i odnosi ljudske živote, a sve nas udaljava od ostvarivanja vitalnih interesa. Ti interesi su puna ravnopravnost i međusobno poštovanje prava naših naroda. Sve se to može postići samo u miru. Između rata i mira mi učesnici ovog sastanka izjavljujemo da smo nepodeljeno i kategorično za mir, demokratski rasplet jugoslovenske krize". Dakle, to je neki osnovni duh Ohridske deklaracije i tog sastanka. Da li to tako izražava?

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A onda u pretposlednjem pasusu kaže: "Predsednik Predsedništva SFRJ Stjepan Mesić i predsednik Republike Hrvatske doktor Franjo Tuđman tražili su bezuslovno povlačenje JNA u garnizone, što od strane većine učesnika sastanka nije prihvaćeno i zato se nisu saglasili sa tekstom ove izjave". Da li to možete da objasnite?

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Pa, to je tačno. I gospodin Tuđman i gospodin Mesić su stalno insistirali na tome da se Jugoslovenska narodna armija povuče u kasarne, a istovremeno su opstruirali nekoliko puta donjete odluke i zaključke Predsjedništva SFRJ da se prije toga razoružaju sve paravojne formacije koje su, čija je brojka već tada u to doba premašila ukupan broj pripadnika Jugoslovenske narodne armije na čitavoj teritoriji Jugoslavije.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: O kakvim paravojnim formacijama govorite?

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Pa, policijski sastav u Hrvatskoj je za dva mjeseca sa 17.000 mirnodopskog sastava porastao za dva meseca na 90.000. A pored toga formiran je Zbor narodne garde, dakle to je još uvijek vrijeme jedinstvene Jugoslavije, vrijeme u kome rade sve institucije sistema, u kome važi Ustav Jugoslavije, u kome Jugoslovenska narodna armija i Teritorijalna odbrana praktično je jedina oružana sila, legalna oružana sila. Oni su tada formirali Zbor narodne garde, a osim toga su masovno naoružali sa tajno uvezenim oružjem građane po nacionalnoj, odnosno po političkoj pripadnosti, dakle pripadnike stranke Hrvatske demokratske zajednice. I, naravno, povlačenje Jugoslovenske narodne armije u kasarne u tada već zaoštrenim uslovima, u uslovima kada je već došlo do ozbiljnih međunacionalnih sukoba na teritoriji Hrvatske, posebno u onim djelovima Hrvatske gdje je bilo većinsko srpsko stanovništvo, povlačenje Jugoslovenske narodne armije bi sasvim sigurno značilo fizičko uništenje srpskog naroda na tim teritorijama ili potpuno etničko čišćenje. Ja ću navesti samo primjer, mi zbog odustajanja i odbijanja Slovenije, Hrvatske, a kasnije i drugih nekih, da šalju svoje regrute u Jugoslovensku narodnu armiju, nama je Jugoslovenska narodna armija sa stanovišta broja ljudstva bila desetkovana praktično i mi sa raspoloživim brojem ljudstva nismo mogli recimo sa armijom zaštititi stanovništvo u Zapadnoj Slavoniji. Šta se desilo sa tim stanovništvom? Pošto nismo imali mogućnosti da armiju pošaljemo tamo da stane u fizičku zaštitu, da bude tampon zona, hrvatske oružane formacije su u početku prvo 28 sela, a onda kompletno to područje etnički očistili. Protjerali su srpsko stanovništvo, sve njihove kuće su popalili, sva njihova dobra razorili. Drugim riječima, napravili da se tamo više nema ko vratiti. To je još uvijek 1991. godina, još uvijek nepriznata Hrvatska od bilo koga, još uvijek, da kažem, Jugoslavija kao legalna i legitimna međunarodno priznata država, što na kraju krajeva i gospoda iz Tužilaštva tvrde da je ona živjela i trajala do 27. aprila 1992. godine.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, a šta je činilo Predsedništvo SFRJ da bi se zaustavili sukobi u Hrvatskoj?

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Pa, mi smo sve moguće, ovako da kažem i mnogo zaključaka donosili, a malo toga je što sprovedeno, mi smo izlazili sa mnogo saopštenja, usvajali mnogo zaključaka, pozivali i konstatovali vrlo često o tome da hrvatsko rukovodstvo i hrvatske paravojne formacije ne poštuju

nijedno zaključeno primirje. Umjesto da deblokiraju kasarne Jugoslovenske narodne armije koje su tamo u mirnodopskim uslovima bile razmještene, oni su sve više stezali obruč oko tih kasarni. Došlo je bilo do toga da se praktično ne može tamo doturiti hrana, voda, ukidana im je struja, djecu su dovodili iz ovih oficirskih porodica ispred kasarni da pozivaju roditelje da se predaju, oficire, dakle roditelje oficire Jugoslovenske narodne armije. Dakle, moram da kažem zaista da takav odnos neprimjeren, neprimjeren prema Jugoslovenskoj narodnoj armiji kao legitimnoj oružanoj sili SFRJ nijedna druga armija ne bi podnjela i nijedno drugo vojno rukovodstvo ne bi trpjelo kao što je to radio vojni vrh Jugoslavije.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li je tu postojao neki predlog dogovora o budućnosti Jugoslavije koji je pravila komisija Predsedništva? Čini mi se da je to bio 5. septembar 1991. godine.

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Jeste. Ja sam već pomenuo taj dogovor. Taj dogovor je prerastao kasnije u usaglašeni i dogovoreni stav cjelokupnog Predsjedništva SFRJ i mi smo se u Predsjedništvu SFRJ kojim je predsjedavao gospodin Stjepan Mesić, dogovorili da sa tim dogovorom i sa tim osnovnim principima gospodin Mesić u ime čitavog Predsjedništva SFRJ istupi na inauguralnoj konferenciji u Hagu 7. septembra 1991. godine. Četiri osnovna principa koja su tada dogovorena i usaglašena i sa kojima je gospodin Mesić istupio na toj konferenciji bila su, prvo, poštovanje prava svakog naroda na samoopredjeljenje, uključujući i pravo na otcjepljenje i udruživanje. Drugi princip, uvažavanje demokratski izražene volje svakog jugoslovenskog naroda i republike da ostvari svoj status u skladu sa vlastitim specifičnim i realnim interesima. Treći princip, princip ravnopravnosti koji predstavlja ravnopravnost svih opcija, odsustvo nametanja tuđe volje i upotrebu sile. Četvrto, princip legaliteta koji pretpostavlja da se politički dogovor pravno sankcionira i osigura legalni postupak njegova ostvarivanja. Svako riješenje mora biti pravično i razumno, prihvatljivo za sve, ostvareno dogovorno i demokratskim putem. Ova četiri principa i gospodin Mesić iznosi u svojoj knjizi na strani 226 i da ne bih mnogo vremena oduzimao, ako pogledate ova četiri principa pažljivo, sva ova četiri principa su ozbiljno narušena, posebno treći princip ...

SUDIJA ROBINSON: Previše detalja. Idemo na nešto drugo.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Osnovno pitanje koje sam vam postavio, šta je činilo Predsedništvo SFRJ da bi se zaustavio rat u Hrvatskoj, preciziraću ga dalje. Koliko je odluka o uspostavljanju primirija donelo Predsedništvo SFRJ?

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Predsjedništvo je otprilike ...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: U koliko je sporazuma o zaključivanju primirija učestvovalo?

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Predsjedništvo je ukupno za otprilike osam mjeseci usvojilo 14 primirija. Svako od tih primirija i kad Predsjedništvo nije neposredno učestvovalo, u zaključenju svakog od tih primirija učestvovao je gospodin Veljko Kadijević, Savezni sekretar za narodnu odbranu i svaki put prije zaključenja tog primirija gospodin Veljko Kadijević je imao ovlašćenje od Predsjedništva da učestvuje u tom radu i da zaključi primirije. I, na žalost, koliko god je od tih primirija zaključenih podrazumjevalo dvije tačke bez ikakvih uslova unaprijed, a to je prekid vatre, kao prvi uslov i drugi uslov ili druga neizostavna tačka, obaveza Hrvatskoj da deblokira blokirane kasarne u Hrvatskoj. A rekao sam, tamo smo imali preko 25.000 naših ljudi blokiranih. Nijedan od ovih uslova nijedanput hrvatske vlasti nijesu izvršile i podsjetiću da je takav jedan zaključak, vrlo konkretan, postignut i na Haškoj konferenciji 18. oktobra gdje su prisustvovali pored svih osam članova Predsjedništva, dakle 18. oktobra, prisustvovali i gospodin Tuđman i vi gospodine Miloševiću, prisustvovali su gospodin Sajrus Vens (Cyrus Vance), gospodin lord Karington (Peter Carrington), gospodin Hans Van den Bruk (Hans van den Broek). Isto tako je nalog jednoglasno prihvaćen od Predsjedništva SFRJ, prekid vatre i deblokada kasarni, da bi već na narednoj Haškoj konferenciji 5. novembra 1991. godine gospodin lord Karington započeo to drugo zasjedanje konstatacijom da zaključci Predsjedništva nijesu izvršeni od 18. septembra, da Hrvatska nije deblokirala kasarne JNA.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Šta je bila suština sukoba u Hrvatskoj? Da li je tu postojala neka pravilnost? Ko je tu koga napadao? Ko se branio? Šta je bilo?

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Pravilnost je bila očigledna. Suština sukoba je bila da su se hrvatske vlasti neustavno, nezakonito odmetnule od jugoslovenskog Ustava, a srpski narod izbacili iz svog hrvatskog Ustava, srpski narod na teritoriji Hrvatske, a srpski narod u Hrvatskoj izrazio želju da poštuje jugoslovenski Ustav i da ostane u sastavu te Jugoslavije. I u

tom sukobu koji je nastao hrvatske vlasti su pokušale da oružanom silom nametnu svoju volju srpskom narodu u Hrvatskoj. I mislim da ne treba ništa ja da izmišljam. Mislim da najbolje gospodin Mesić o tome svjedoči isto tako u svojoj knjizi gdje kaže da svaki put kad je Hrvatska pokretala neku akciju i neku inicijativu, služila je reakcija sa, ovaj, druge strane. Optužnica to naziva "srpski blok", a ja kažem da se to ne može nazivati "srpski blok", može se samo nazivati, možemo se samo nazivati zagovornici jugoslovenske opcije na federalističkom principu. Dakle svaka akcija u Hrvatskoj od strane srpskog naroda u Hrvatskoj bila je izazvana prethodnom akcijom hrvatskih vlasti.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: To šta kažete da ne treba da se zove "srpski blok" nego zagovornici opcije na federalističkom principu, je li to bila važeća ustavna opcija ili je to bilo nešto drugo za šta ste se vi zalagali?

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Ne. To je bila važeća ustavna opcija.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A da li je zalaganje za poštovanje ustava bila vaša ustavna obaveza?

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: To je bila ustavna obaveza, ali ne samo nas koji smo zagovarali očuvanje Jugoslavije, nego i onih koji su pošli putem nasilne secesije. Oni su se ljutili kada sam ja gospodinu Drnovšku i gospodinu Mesiću tada u to doba kazao da njihovo ponašanje i njihov angažman i njihov rad u tim danima, i pored toga što su potpisali i izjavili istu zakletvu u parlamentu kao i ja, njihov rad ne može se drugačije tretirati nego kao akt veleizdaje zemlje.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Za sve ovo vreme vi ste dakle bili na čelu Predsedništva do sredine 1992. godine, dakle još dosta dugo pošto su tamo došle mirovne snage i zaustavljeni svi sukobi, da li je za celo to vreme bilo neke situacije gdje je JNA izvršila neku akciju prva ili je samo reagovala na ponašanje hrvatskih snaga?

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Nijednu akciju ofanzivnu Jugoslovenska narodna armija nije preduzela u to vrijeme, a ja jesam bio jedan od onih koji su najčešće javno isticali i javno upozoravali da ukoliko hrvatske oružane formacije i hrvatske vlasti i poslije toliko zaključenih primirija i preuzetih obaveza da deblokiraju kasarne Jugoslovenske narodne armije, tu preuzetu obavezu ne izvrše, da ću se zalagati za to da Jugoslovenska narodna armija konačno pređe i u ofanzivna dejstva i putem ofanzivnih dejstava dođe do tih kasarni i deblokira te naše jedinice otuda. Dakle, ne da zauzima hrvatske

teritorije i hrvatske gradove, nego da putem sile jednostavno omogući da ti naši blokirani vojnici, a ogroman ih je broj bio tamo, budu izvučeni iz tih kasarni. Mislim jedino na području Karlovca je Jugoslovenska narodna armija krenula naprijed, ali mislim da nije, ovaj, da nije ulazila u grad. Došla je do predgrađa i djelimično mislim da je pod borbom ta kasarna oslobođena. A ovo što se dešavalo na području Dubrovnika, na području Vukovara, ovaj, je po mom dubokom uvjerenju veoma čvrsto opredjeljenje hrvatskog vrhovništva da ratni požar što prije prenese na druge teritorije Jugoslavije. Dakle, Dubrovnik je na granici sa Crnom Gorom, Vukovar je na granici sa Srbijom. I na jednom i na drugom području smo imali naše vojne kasarne. I čitav napor hrvatskog vrhovništva je bio da taj ratni požar što prije prenese i na Crnu Goru i na Srbiju i na Bosnu. Mislim da je armija odlučnim akcijama svojim, i na teritoriji Dubrovnika i na teritoriji Vukovara spriječila tu Tuđmanovu namjeru, ali nijesmo, na žalost, uspjeli da spriječimo prenošenje ratnog požara i na Bosnu i Hercegovinu. U prvom redu zbog toga što su granična područja u Bosni i Hercegovini i na teritoriji zapadne Hercegovine i na teritoriji Posavine bila pretežno naseljena hrvatskim življem i što su hrvatske legalne, dakle, njihove paravojne formacije iz Hrvatske tada još uvijek, preko tih teritorija gdje je hrvatski živalj bio, uspjele da se infiltriraju i prodru na teritoriju Bosne i Hercegovine.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Profesore Kostiću, da li je ovo šta ste sada objasnili bio, bila suština i cilj angažmana JNA u vreme dok je trajao taj sukob u Hrvatskoj i dok ste vi kao savezno Predsjedništvo bili u funkciji Vrhovne komande?

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Da. Pa to je bila suština čitavog angažmana Jugoslovenske narodne armije i moram da kažem da je najveći dio ovoga što se u optužnici nalazi postavljen na glavu, umjesto da je postavljeno na noge. Dakle, da smo imali nekakav plan za Veliku Srbiju ili da je postojao nekakav, da je postojala nekakva tajna organizacija udruženog zločinačkog poduhvata, pa ne bi to Predsjedništvo u krnjem sastavu, kako su ga zvali, ne bi upućivalo zahtjev Ujedinjenim nacijama (United Nations) da svoje trupe, mirovne snage, pošalju na tu teritoriju da na taj način Jugoslovensku narodnu armiju izvučemo, ovaj, otuda i izbjegnemo dalje međusobne sukobe. Ali sa osnovnim ciljem da te mirovne snage Ujedinjenih nacija fizički zaštite srpsko stanovništvo na tim područjima kao što ih je do tada šttila Jugoslovenska narodna armija.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Šta je bilo na ...

SUDIJA BONOMI: Gospodine Kostiću, koliki je bio najduži period tokom koga je neka jedinica JNA bila blokirana u kasarni? Možete li da nam date primer neke jedinice koja je bila blokirana tokom dugog vremenskog perioda?

SVEDOK KOSTIĆ: Pravo da vam kažem, ne bih vam sad egzaktno, tačno, precizno podatke mogao reći, ali mislim da su najduže ostale blokirane kasarne u Sisku, u Karlovcu, u Jastrebarskog kod Zagreba i na još nekoliko mirnodopskih lokacija. Dosta dugo je bila i ova kasarna u Vukovaru blokirana, dok tamo nije došlo do zaista ozbiljnog angažmana i ozbiljnog sukoba između Jugoslovenske narodne armije i hrvatskih paravojnih formacija. Ali mislim da su to otprilike, ako se ja ne varam, mislim da su jedno tri do četiri mjeseca, ako ne i pet.

SUDIJA BONOMI: Hvala.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dakle, nekoliko meseci kažete?

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro.

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Ja mislim neke kasarne čak i sedam mjeseci, jer konačna deblokada i izvlačenje tih blokiranih kasarni sa teritorije Hrvatske je uslijedilo tek nakon potpisanog zadnjeg primirja u čijem zaključivanju je učestvovao i gospodin Sajrus Vens, što je bio jedan od uslova i da se mirovne snage upute, ovaj, na teritoriju Hrvatske, a to je već januar mjesec ...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Recite molim vas ...

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Ili februar 1992. godine.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li se sećate ...

SUDIJA BONOMI: Možete li da mi onda kažete koji je bio vaš glavni motiv kao člana Predsedništva da niste naredili vojsci da ukloni tu blokadu?

SVEDOK KOSTIĆ: Mogu vam reći. Svjesni smo bili da bi davanje naredbe takvoj Jugoslovenskoj narodnoj armiji koja je zaista imala moćna sredstva, imala je i artiljeriju i raketne jedinice i avijaciju i tako dalje. Hrvatska je u to

vrijeme imala po broju ljudstva više naoružanog naroda i građana nego što je imala Jugoslovenska narodna armija, ali je Jugoslovenska narodna armija imala neuporedivo jaču tehniku. Prema tome, da je Jugoslovenska narodna armija krenula u ofanzivna dejstva da dopre do svih tih gradova i da pod borbom oslobodi te blokirane kasarne, to je moralo podrazumijevati onda velika razaranja, moguće velike civilne žrtve u stanovništvu, a moguće i velike žrtve i kod tih samih naših blokiranih vojnika u tim kasarnama. I jedini, da kažem, razlog, koji nas je motivisao da to ne uradimo je želja da na miran način to postignemo i obezbjedimo, da sačuvamo živote, očekujući poslje svakog zaključenog primirija, a bilo ih je 14, da će hrvatsko vrhovništvo i hrvatske oružane formacije konačno prihvatiti da dobrovoljno i bez borbe i bez prisile deblokiraju te naše kasarne. A to je bio, mogu vam reći, gospodine Bonomi (Bonomy), veoma težak moralni pritisak, recimo, na mene lično kao člana te Vrhovne komande. Jer mi smo sa jedne strane imali dosta masovni pritisak majki i roditelja i tako dalje da ne mobilišemo nove vojnike, a istovremeno smo morali voditi računa i o sudbini tih vojnika koji imaju i svoje majke i svoje roditelje, po nekoliko mjeseci živjeli su po tim kasarnama gore nego u konc-logorima.

SUDIJA ROBINSON: A ko je dogovarao prekide vatre?

SVEDOK KOSTIĆ: Prekide vatre dok smo radili u punom sastavu dogovaralo je Predsjedništvo SFRJ, jer je ono činilo Vrhovnu komandu, dakle civilnu Vrhovnu komandu. Kada smo prešli na rad neposredne ratne opasnosti od 1. oktobra, kad, mogu li da nastavim?

SUDIJA ROBINSON: Da, izvolite, ali recite to samo kratko, molim vas. Kako je došlo do kršenja prekida vatre ili da li je dolazilo do kršenja?

SVEDOK KOSTIĆ: Pa, svaki put ...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Nije, nije. Gospodine Robinson, došlo je do zabune. Vaše je pitanje bilo ko je kršio prekid vatre, a svedoku je prevedeno "ko je doneo prekid vatre", a ne ko je kršio prekid vatre, pa je zato on odgovarao potpuno ...

SUDIJA ROBINSON: Da, razumem.

SVEDOK KOSTIĆ: Ja sam odgovorio da smo dok je Predsjedništvo radilo u punom sastavu odluke o prekidu vatre ne donosilo Predsjedništvo SFRJ, a nakon prelaska rada Predsjedništva u uslovima neposredne ...

SUDIJA ROBINSON: Ono šta bih ja želeo da saznam nije kako je donet prekid vatre, nego kako su ti prekidi vatre kršeni? Ko je prekršio prekid vatre?

SVEDOK KOSTIĆ: Svaki put je prekid primirija i otvaranje novih sukoba izazivale su paravojne formacije Hrvatske. Ja sam to i juče tvrdio i govorio da je praktično uz obilatu pomoć sa strane podsticano da se ratni sukobi nastave i da se ne traži mirno rješenje, jer je samo na taj način bilo moguće osloboditi hrvatske teritorije od srpskog življa koje se tamo nalazilo. Imate ovde u tabulatorima ako, ovaj, ima vremena i ako želite, mogu tačno da vam pokažem više saopštenja koja je izdavao štab Vrhovne komande u kojima se saopštava kako je i na koji način i ko je prekršio prekid vatre. Možemo da pogledamo ako imamo vremena tabulator, recimo, u kome se saopštava posle 18. oktobra, dakle posle zajedničke sjednice u Hagu na Haškoj konferenciji gdje su svih osam članova Predsjedništva bili i donijeta odluka o prekidu vatre. Imamo saopštenje Generalštaba, odnosno štaba Vrhovne komande i saopštenje Predsjedništva SFRJ da je praktično samo za 24 ili 36 sati, to možemo u tabulatoru da pogledamo, hrvatske paravojne formacije su napravile preko 124 prekršaja primirija i prekršaja prekida vatre sa velikim brojem poginulih vojnika na strani Jugoslovenske narodne armije.

SUDIJA ROBINSON: Izvolite, gospodine Miloševiću.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li se sećate sednice Predsedništva SFRJ od 1. oktobra 1991. godine?

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Sjećam se dobro.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Ko je učestvovao na toj sednici?

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Na toj sjednici je učestvovalo šest članova Predsjedništva. Dakle, nijesu bili prisutni samo gospodin Drnovšek i gospodin Mesić, iz Hrvatske i Slovenije.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dakle, na toj sednici, dakle gde je bilo šest članova Predsedništva 1. oktobra doneta neka ocena stanja?

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Mi smo pokušali nekoliko puta sazvati sjednicu Predsjedništva i prije 1. septembra i nikako nijesmo mogli zato što je gospodin Mesić stalno opstruirao dolazak na te sjednice. Gospodin Tupurkovski je čitav septembar mjesec praktično, ovaj, proveo ...

SUDIJA BONOMI: Transkript je sada malo zbrkan. Mislim da je reč o oktobru 1991. godine, a ne 1992. godine. Počeli smo da govorimo o sastanku od 1. oktobra, a u transkriptu imamo sastanak od 1. septembra ...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Gospodine Bonomi, govori se o sastanku Predsedništva od 1. oktobra. To je ovo što je gospodin Kostić rekao ...

SVEDOK KOSTIĆ: 1991. godine.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: 1991. godine.

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: I ja sam samo htio prethodno da kažem da smo nekoliko bezuspješnih pokušaja imali da i prije 1. oktobra održimo sastanak Predsjedništva, jer je bosanskohercegovačko rukovodstvo insistiralo da se Predsjedništvo što prije sastane zbog veoma opasne situacije u Bosni i Hercegovini. Nijesmo mogli okupiti Predsjedništvo i konačno smo se našli 1. oktobra 1991. godine u ovom sastavu kao što sam maloprije rekao od šest članova. Odsutni su bili samo gospodin Drnovšek iz Slovenije i gospodin Mesić iz Hrvatske.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Šta ste zaključili ili ocenili tada, 1. oktobra?

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Mi smo tada, kao i više puta ranije, ocjenili da je političko-bezbjedonosna situacija veoma teška, da se sve više približavamo, ovaj, ratnom požaru i širokom građanskom ratu, ali smo na toj sjednici prvi put konstatovali i ocjenili da se zemlja nalazi u stanju neposredne ratne opasnosti.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dakle, to je sednica na kojoj je prvi put Predsedništvo donelo ocenu o neposrednoj ratnoj opasnosti?

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Tačno i to jednoglasno, svih šest članova prisutnih Predsjedništava, dakle dvotrećinskom većinom koja je i potrebna prema poslovniku o radu Predsjedništva da bi se takva ocjena usvojila.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li se u tom trenutku država i zaista nalazila u stanju neposredne ratne opasnosti?

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Pa, ne samo da se nalazila u stanju neposredne ratne opasnosti, već je bila u žestokom ratnom sukobu, ovaj, sa paravojnim formacijama Hrvatske.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: E sad mi recite, molim vas, sad ste objasnili ovo, 1. oktobra dakle vas šest članova Predsedništva dvotrećinskom većinom donosi zaključak da je zemlja u stanju neposredne ratne opasnosti. Kažete da se i nalazila, što nije sporno. E sada, i u ovim optužnicama i kod nekih svedoka govori se o "krnjem Predsedništvu". Jeste li čuli taj izraz "krnje Predsedništvo"?

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Tako su ga nazvali neki mediji.

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Da. Ma ne samo mediji, nego i rukovodstvo ovih secesionističkih republika su stalno operisali sa tim nazivom. I ne samo to, nego su i otvoreno tvrdili da smo mi time izvršili vojni puč.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: E, dobro. Objasnite, molim vas, šta je bio pravni osnov za nastavak rada Predsedništva nakon što je Predsedništvo u ovom dvotrećinskom sastavu ocenilo da se zemlja nalazi u stanju neposredne ratne opasnosti? Šta je bio pravni osnov za nastavak rada u ovom sastavu?

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Pa vidite i poslije Titove smrti 1980. godine Jugoslavija se nije prvi put suočila u ovim devedesetim godinama sa tim problemima, međunarodnim sukobima, sa ekstremnim nacionalizmom i tako dalje, nego je tih pojava bilo i ranije. I Predsjedništvo SFRJ je 1984. godine donjelo posebnu odluku kojom je izvršilo dopunu praktično ovog pravilnika o radu Predsjedništva ...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Hoćete da kažete poslovnika o radu Predsedništva?

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Poslovnika o radu, ne pravilnika, Poslovnika o radu. Prema toj odluci ukoliko se zemlja nalazi u stanju neposredne ratne opasnosti Predsedništvo može da zasjeda nezavisno od toga da li ima potrebnu kvalifikovanu većinu za donošenje odluka. Dakle i dva ili tri člana Predsjedništva ili četiri člana Predsjedništva mogu da zasjedaju ukoliko

ostali članovi Predsedništva ne mogu doći ili nijesu prisutni i mogu donositi kvalifikovane odluke. U takvim uslovima Predsjedništvo je bilo ustavno ovlašćeno da može donositi i zakonske i uredbe sa zakonskom snagom, ako se savezni Parlament ne može sastati.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. Da sad napravimo jednu, kako bih rekao, vezu i da vidimo da li to ide jedan logičan sled stvari, 1. oktobra vi ste u sastavu dvotrećinske većine doneli ocenu da je zemlja u stanju neposredne ratne opasnosti?

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Od 1984. godine imate u poslovniku Predsedništvo da pri stanju neposredne ratne opasnosti Predsedništvo radi sa onoliko članova koliko mogu da se skupe?

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: To su te dve stvari.

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Jeste.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dakle, da li je to bio pravni osnov za nastavak rada Predsedništva u bilo kom sastavu članova koliko se skupi?

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Jeste.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: U paragrafu 63 ove bosanske optužnice se navodi: "Dana 3. oktobra 1991. godine četiri člana Predsedništva SFRJ, iz Srbije, Crne Gore", piše "Borisav Jović, Jugoslav Kostić", ne pominje se Kosovo i Vojvodina ovde "Sejdo Bajramović i Branko Kostić", dakle njih trojica i vi "preuzeli su funkciju Predsedništva SFRJ prenebregnuvši dužnosti i odgovornosti članova Predsedništva iz Slovenije, Hrvatske, Bosne i Hercegovine i Makedonije". E sada, molim vas, objasnite, pošto ovo piše ovde, citirao sam vam, to je paragraf 63, da li se ovde radilo o preuzimanju funkcije Predsedništva SFRJ ili o zakonitom obavljanju te funkcije od njenih zakonito izabranih članova?

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Prvo ta konstatacija i formulacija u optužnici je potpuno netačna i pogrešna. Tu se nije radilo o preuzimanju funkcija Predsjedništva, nego se radilo o nastavljanju funkcionisanja rada Predsjedništva na zakonit i ustavan način na bazi ocjena o stanju neposredne

ratne opasnosti koje je Predsjedništvo prema ustavu i poslovniku o svom radu na prethodnoj sjednici od 1. septembra donijelo.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: 1. oktobra.

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: 1. oktobra, da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. A šta se desilo tog, pošto oni ovde kažu: "Dana 3. oktobra 1991. godine četiri člana Predsedništva SFRJ su preuzeli funkciju", šta se desilo tog 3. oktobra, na datum koji pominje ovaj citirani paragraf?

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Pa, mi smo odmah posle 1. oktobra namjeravali da održimo novu sjednicu Predsjedništva 2. oktobra i mene su tada lično zvali gospodin Bogić Bogićević i gospodin Vasil Tupurkovski. Molili su me da odložimo sjednicu Predsjedništva za 3. oktobar. I ja sam se konsultovao sa ostalim članovima Predsjedništva i prihvatio i tu smo sjednicu zakazali za 3. oktobar. Međutim, ni gospodin Tupurkovski ni gospodin Bogićević se nijesu pojavili ni 3. oktobra. I, naravno, u tim uslovima nama nije ostalo ništa drugo nego da na bazi onoga što smo već zajednički ocijenili 1. oktobra održimo normalno sjednicu 3. oktobra. A gospoda sudije nemaju mnogo strpljenja ...

SUDIJA ROBINSON: Šta je u transkriptu? Gospodine Miloševiću, molim vas da nastavite.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Pa, svjedok je prekinuo kada je video da se vi nešto konsultujete. Smatrao je da treba da stane da bi vi završili konsultaciju, a da on može onda da nastavi. Dakle vi ste prekinuli svoje objašnjenje u pola rečenice.

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Jeste. Smatrao sam izuzetno važnim da gospoda sudije i ovaj detalj čuju, bez obzira što nemaju dovoljno strpljenja da, ovaj, čuju dosta detalja koji najubedljivije govore da se ne radi ni o kakvom planu Velike Srbije i ni o kakvom udruženom zločinačkom poduhvatu, nego se radi o postojanju plana za nasilnu i protivustavnu secesiju od strane protogonista te secesije. A evo jedan od tih detalja za koji mislim da je mnogo važan koji će pokazati koliko i najočiglednije stvari se izvrću i pokazuju kao lažne i neistinite. Vidite, gospodin Mesić govoreći o 1. oktobru i o 3. oktobru i da smo mi izvršili vojni puč, gospodin Mesić doslovno kaže, citiram, to je, imamo u tabulatoru, to je na strani 269 ...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: To je u tabulatoru 73.

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Jeste, jeste. Meni je lakše po knjizi ići. Vidite, gospodin Mesić doslovno kaže: "Međutim, 1. listopada (oktobar) stanje neposredne ratne opasnosti nije ni spominjano, nego je, tako se kaže i u saopćenju, Predsjedništvo SFRJ od nadležnih saveznih organa informisano da je političko-bezbjednosna situacija u zemlji krajnje teška i dramatična i da prijete sveopšti građanski rat". Dalje nastavlja gospodin Mesić: "Nema, dakle, u priopćenju pomena neposredne ratne opasnosti i po tome se vidi da je pozivanje na prethodnu sjednicu puki falsifikat, ali reći će mi iz kabineta u komentaru odluke, zar u cjelini njihovo djelovanje nije falsifikat", računajući na nas zagovornike jugoslovenske opcije. E sada vidite, u tom istom saopštenju koje je objavio Tanjug 1. oktobra i za međunarodnu i za domaću javnost samo, koje citira gospodin Mesić, samo osam redova ispod toga što on citira doslovno stoji sledeće: "Ocjenjeno je, dakle već su očigledne opasnosti da se oružani sukobi prošire i na Bosnu i Hercegovinu i Crnu Goru i otvore nova ratna žarišta u zemlji" i dalje doslovno iz saopštenja objavljenog u "Tanjugu" 1. oktobra: "Ocjenjeno je da to ozbiljno prijete da dovede do još težih međunacionalnih i međurepubličkih sukoba i da se Jugoslavija nalazi pred neposrednom ratnom opasnošću". Dakle, gospodo sudije, ako ovako očigledne stvari o tako važnom pitanju kao što je odluka Predsjedništva SFRJ od 1. oktobra koju i gospodin Mesić pokušava i ova tužba predstaviti kao vojni puč, ako se iznose tako očigledne neistine za ovako očigledna fakta, onda možete pretpostaviti koliko neistinitog ima i u knjizi gospodina Mesića i u njegovim izjavama i u ovoj optužnici, jer se autori optužnice očigledno nijesu potrudili da optužnicu sastavljaju i u Beogradu i u Sarajevu i u Podgorici i u Ljubljani i u Skoplju, nego su je sastavili u Zagrebu. Napravili su plagijat Mesićeve knjige, sa tim što Mesić nas naziva koji smo zagovarali jugoslovensku opciju, naziva četvoročlanom bandom, što znači da mu je već i davno zaboravljena kineska kulturna revolucija još uvijek ostala u sjećanju, a gospoda iz optužnice nas nazivaju udruženi zločinački poduhvat.

SUDIJA BONOMI: Pitanje na koje se odnosio taj beskonačni odgovor bilo je, šta se desilo 3. oktobra. Mogu li samo da vas vratiti na to, na 1. oktobar. Da li ovde ima neki tabulator u kome vidimo zabeleženu odluku od 1. oktobra?

SVEDOK KOSTIĆ: Ima. Ima u mojoj knjizi ...

SUDIJA BONOMI: Ne, ne. Formalni dokument. Da li ima odluka Predsedništva koja je primereno zabeležena, odluka o neposrednoj ratnoj opasnosti na osnovu koje je procenjeno da je primereno da se održi sastanak i donesu odluke u manjem sastavu Predsedništva?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Gospodine Bonomi, gospodin Kostić je citirao odluku vrlo precizno u svojoj knjizi. Ja nemam ovde originalni dokument kao što nemam mnogo originalna dokumenta ...

SUDIJA BONOMI: Gospodine Miloševiću, ne. Čini se da se gospodin Mesić žali da ta odluka nije primereno zabeležena i ono što bih ja želeo da vidim je kako je zabeležena. Čini se da je reč o jednoj od najznačajnijih odluka pa bi se očekivalo da ona bude stavljena na raspolaganje Međunarodnom sudu u primerenom formalnom obliku, a vi mi sada kažete da vi to nemate i da jednostavno treba da pogledamo knjigu koju su napisali ljudi na osnovu tog materijala.

SVEDOK KOSTIĆ: Gospodine Bonomi, jedno je odluka kojom je Predsedništvo SFRJ 1984. godine regulisalo pitanje kako i na koji način da Predsedništvo radi u uslovima neposredne ratne opasnosti i ja sam u tom smislu pominjao tu odluku kao osnov, pravni osnov za dalji nastavak rada Predsedništva SFRJ. Međutim, u toj odluci ne pominju se posebne odluke, niti postoji obaveza da se donosi posebna odluka, nego onog trenutka kada Predsedništvo ocjeni, dakle ocjeni da se zemlja nalazi u stanju neposredne ratne opasnosti, u tom trenutku Predsedništvo prelazi na rad u tim uslovima. Vi meni tražite, ja moram da kažem, ovo Tužilaštvo lakše može doći do svih tih dokumenata nego ja. Ali, ja vam kažem ovako, ne radi se o tome što je neko to napisao u knjizi. Radi se o zvaničnom saopštenju koje je objavio Tanjug 1. oktobra 1991. godine za domaću i međunarodnu javnost, a u mojoj knjizi ...

SUDIJA BONOMI: Gospodine ...

SVEDOK KOSTIĆ: U mojoj knjizi doslovce ...

SUDIJA BONOMI: Gospodine Kostiću, ja to shvatam. Shvatam šta vi govorite. Ali, gospodine Kostiću, mi smo zatrpani, ovo Pretresno veće je zatrpano zvaničnim dokumentima različitih državnih organa iz različitih delova bivše

Jugoslavije i čini se da je neka i najmanje važna odluka zabeležena u nekom zvaničnom dokumentu, a sad nemao jednu značajnu odluku o tome da u stanju neposredne ratne opasnosti Predsedništvo u smanjenom sastavu može da deluje u takvoj situaciji. Da li vi meni sada kažete da u takvoj situaciji nije napravljen zvanični savezni zapis u svrhu procene te situacije kako bi Predsedništvo u smanjenom sastavu, redukovanom sastavu moglo da deluje?

SVEDOK KOSTIĆ: Gospodine Bonomi, mi ovde očigledno diskutujemo o dve stvari. Ja nijesam pravnik i ne pokušavam i ne mislim da se mogu sa vama u pravnom smislu, ovaj, nositi u ovom djelu. Ali vi ste maloprije kazali da gospodin Mesić prigovara da nije donijeta odluka. Tako ste maloprije kazali, a ja uopšte o tim prigovorima gospodina Mesića nisam govorio. Ja sam samo govorio o tome da gospodin Mesić tvrdi javno, očigledno, da u saopćenju koje sam ja citirao nema ni pomena o postojanju neposredne ratne opasnosti i to citira pasus prije ovog pasusa ...

SUDIJA BONOMI: U redu. Ja to shvatam. Ali da li možete da odgovorite na moje pitanje, zar ne postoji nikakva formalna napisana odluka koja se drži u arhivama, u saveznim arhivama u to vreme, odluka Predsedništva, barem u onom broju koje je uspelo da se sakupi, odluka da postoji stanje neposredne ratne opasnosti i da, prema tome, odluke u budućnosti može da donosi Predsedništvo u smanjenom sastavu? Da li postoji zvanični zapis o tome?

SVEDOK KOSTIĆ: Gospodine Bonomi, to sam maloprije rekao. Postoji odluka o tome kako i na koji način u tim uslovima Predsjedništvo radi i odlučuje, ali prema toj odluci iz 1984. godine ne donosi se posebna odluka nego se samo ocjenjuje stanje neposredne ratne opasnosti. I ovo što vas interesuje, ja mislim da posebna odluka ne postoji, jer i nema potrebe da postoji posebna odluka, jer je stanje i ocjena stanja neposredne ratne opasnosti doneta u prisustvu šest članova Predsjedništva prethodnog, odnosno 1. oktobra.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Inače, gospodine Bonomi, ako mogu da dodam ovome, oficijelno ...

SUDIJA BONOMI: Ja sve to shvatam. Shvatam da svi ljudi koji su tamo mogu da pišu knjige o tome, ali bilo bi lepo kad bi postojao zvanični

zapisnik, zvanični dokument koji bi to potvrdio. U svakom slučaju, izgleda da ne postoji, iz vašeg odgovora ja zaključujem, pa dajte da pređemo na nešto drugo.

SUDIJA ROBINSON: Prvu pauzu ćemo napraviti u 11.00, na 20 minuta.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Profesore Kostiću, da li je ova ocena o postojanju neposredne ratne opasnosti utvrđena 1. oktobra objavljena u zvaničnom saopštenju koje je izdalo Predsedništvo posle te sednice?

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Jeste.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li je to što ste citirali zvanično saopštenje Predsedništva?

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: To je zvanično saopštenje Predsjedništva emitovano koje je emitovao Tanjug. Ja sam 1992. godine se već povukao iz politike, ovaj, iz političkog života, ovaj, nijesam baš bio u prilici da mogu doći do dokumentacije. Ovo je originalni tekst koji sam citirao, ovaj, koji je objavio Tanjug na bazi zvaničnog saopštenja Predsjedništva.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. A da li je to zvanično saopštenje Predsedništva u kome decidno stoji to što ste citirali da je zemlja u stanju neposredne ratne opasnosti, objavila i štampa, a ne samo agencijska vest?

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Jeste. Objavila su sva sredstva informisanja ...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Znači sva sredstva informisanja ...

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: I elektronski i štampani mediji.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: I elektronski i štampani mediji. Dakle, takvo isto saopštenje, gospodine Bonomi, ovakvo kako ga je citirao gospodin Kostić, može se naći i u novinama od 2. oktobra, što je takođe javni dokument, jer Predsedništvo obaveštava javnost o zauzetim stavovima.

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Ja imam čak i snimak kompletne konferencije za štampu tada i ovaj, komentara mojih i tako dalje.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. Bitno je da je, je li tako objavljeno dakle sa sednice Predsedništva?

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Jeste.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Gde je šest ...

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Saopštenje koje je Tanjug dao ...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Saopštenje da je zemlja u stanju neposredne ratne opasnosti. Dobro. Ja ću se potruditi da uzmem, da nabavim novine od oktobra da to priložim kao dodatni dokazni predmet. A dobro, u vezi sa ovim citatom iz paragrafa 63 koji sam vam pročitao i koji ne želim ponovo da čitam, da li ste vas četvorica prenebregli dužnosti i odgovornosti članova Predsedništva iz Slovenije, Hrvatske, Bosne i Hercegovine i Makedonije, kako to tvrdi ovaj paragraf?

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Ne ni u čemu i ni u jednom detalju. Sve sjednice pa i za ovu od 3. oktobra i sve naredne sjednice koje smo održavali, za svaku sjednicu je, ne samo gospodin Mesić, kao predsjednik, nego svi članovi Predsjedništva su dobijali pozive, dobijali materijale, uredno obavještavani i koliko god gospodin Mesić tvrdi da je to napravljen vojni puč, da smo ekskomunicirali ostale članove Predsjedništva, ja ću samo podsjetiti da je 15 dana nakon toga u Hagu održana sjednica Predsjedništva SFRJ, prije početka Haške konferencije i toj sjednici Predsjedništva je predsjedavao gospodin Stjepan Mesić, kao što sam ...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dakle, dve nedelje posle tog 3. oktobra kada ste vi izvršili puč, on predsedava punom sastavu Predsedništva SFRJ?

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Tačno. I ne samo to, na brojne upite novinara jesam li ja novi predsjednik Predsjedništva i tako dalje, stalno sam isticao i stalno ponavljao, "ne, ako bi se sutra pojavio gospodin Mesić, on bi predsjedavao sjednicom Predsjedništva", ali, u odsustvu predsjednika, onda potpredsjednik predsjedava.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A dobro, da li su se članovi Predsedništva koji su nastavili sa radom, dakle vi, Jović, Bajramović i Kostić, slagali po svim pitanjima ili je bilo neslaganja?

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Ne, daleko od toga. Imali smo dosta različitih gledanja o mnogim pitanjima.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A šta je bilo ključno zajedničko opredeljenje tih članova Predsedništva koji su nastavili sa radom?

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Pa, ključno zajedničko opredeljenje naše je bilo borba za, da očuvamo Jugoslaviju u onom integralnom sastavu u kom je i

bila, a ako ne budemo uspeli to, onda da očuvamo Jugoslaviju i taj zajednički život u zajedničkoj državi onoliko koliko budemo mogli. Drugo, da na miran način pokušamo razriješiti jugoslovensku krizu i da nikome, nijednom narodu, nijednoj republici ne osporimo pravo na samoopredjeljenje, pa uključujući i pravo na otcjepljenje, samo da to ne bude putem sile, nego na ustavan i miran način. Treća zajednička karakteristika gdje smo se mi našli na istoj talasnoj dužini jeste da Jugoslovensku narodnu armiju ne koristimo kao silu za promjenu nijednog rukovodstva ni u jednoj jugoslovenskoj republici koje je birano na parlamentarnim višestranačkim izborima, niti da mijenjamo vlast u tim republikama, ali da tu Jugoslovensku narodnu armiju iskoristimo da stane ili kao tampon zona ili u zaštitu svakog naroda ili dijela naroda koji bi mogao biti fizički ugrožen i da tu armiju upotrijebimo ukoliko sa niz potpisanih primirija ne budemo mogli deblokirati kasarne u Hrvatskoj, da deblokiramo kasarne u Hrvatskoj.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. A, da li možete da se setite primera nekog vašeg neslaganja među vama četvoricom?

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Pa, imali smo. Najviše neslaganja smo imali gospodin Borisav Jović i ja. Naravno, ne na ovim pitanjima. Ovo su krucijalna, ovaj, suštinska pitanja gdje smo se slagali. A imali smo neslaganja dosta. Recimo, gospodin Jović je kod izbora Mesića dao glas za izbor gospodina Mesića, ja nisam dao glas. On je pokušao i da me nagovori da solidarno damo glas. Ja nisam naravno tada htio. Imao sam svoja uvjerenja i mislim da je to demokratski princip. Ja sam se zalagao posle 14 zaključenih primirija, na primer, ovaj, kad su naših 25.000 vojnika i dalje još uvijek mjesecima stajali u blokadi, ja sam se zalagao da prihvatimo predlog Generalštaba da odobrimo, ovaj, domobilizaciju od 150.000 vojnika i u roku od 15, 20 dana kako je nama Generalštab predlagao, ovaj, saopštavao, da upotrebom sile deblokira te kasarne u Hrvatskoj. Tada je gospodin Jović kategorički bio protiv toga. Recimo, u vrijeme kada smo mi radili u tom četvoročlanom sastavu donjete su odluke koje su opet u nadležnosti Predsjedništva. U dva navrata je penzionisano oko 70 generala. Kod prve grupe penzionisanja, otprilike 28 generala nije bilo razlike, međutim kod druge grupe smo imali krupne razlike, tako da gospodin Jović u svojoj knjizi moj angažman oko penzionisanja te druge grupe generala naziva "bezobrazluk Branka Kostića". I da kažem, bilo je još tako tih neslaganja naših, ali ona su sa stanovišta ovih najvažnijih pitanja gdje smo se slagali, ona su bila, po mom mišljenju, periferna.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A dobro, da li je ova ...

SUDIJA BONOMI: Gospodine Kostiću, da li ste vi bili jedini član Predsedništva koji je bio za upotrebu sile da bi se ukinula blokada kasarni?

SVEDOK KOSTIĆ: Pa, ja moram reći da se gospodin Jugoslav Kostić i gospodin Sejdo Bajramović kada smo razgovarali oko toga nijesu izjašnjavali, a gospodin Jović je bio, ovaj, kategorički protiv toga. Ali recimo, vidite, opet kad je bio naš nesporazum oko penzionisanja ovih generala, gospodin Jović je pokušao na svaki način da tu odluku o drugoj grupi ovih penzionisanih generala ponovo vratimo na Predsjedništvo da ponovo o tome raspravljamo, što sam ja kategorički odbio. Ova dvojica se nijesu oko toga izjašnjavali i onda kada sam ja vidio da je gospodin Jović uporan da to izdejstvuje, ja sam onda ustao i podnjelo neopozivu ostavku na dužnost potpredsjednika Predsjedništva, ovaj, napustio sjednicu, kazao im da u uslovima neposredne ratne opasnosti i oni trojica mogu da rade i da donose odluke, nakon čega su i gospodin Jugoslav Kostić i gospodin Sejdo Bajramović došli kod mene i potvrdili mi da ništa nisam na svoju ruku radio, da su i oni bili u toku sa time. Istina, gospodin Jović je tada jedno vrijeme bio službeno odsutan, bio je u Kini (China), ali on je smatrao vjerovatno da eto sve mora i kroz njegove ruke proći. Ja nisam to smatrao neophodnim, jer smo imali uslova da donesemo, ovaj, te odluke. Gospodin Jović je odustao od svoga zahtjeva i mi smo nastavili dalje normalno da radimo. Ja sam svoju ostavku povukao.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. To su primeri gde ste imali neslaganja ...

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Jeste.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Međutim, kod ovih glavnih pitanja, kako ste ih nazvali, zalaganja za očuvanje Jugoslavije, tu ste imali potpuno slaganje ?

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Meni su ta pitanja ...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: E sada ...

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: ... bila najvažnija.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. Je li to bila i vaša ustavna obaveza?

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: To je bila naša ustavna obaveza, pa onda da kažem još i takođe, ovaj oko očuvanja Jugoslavije, Srbija i Crna Gora su kod konstituisanja prve Jugoslavije bile jedine međunarodno priznate države koje su unijele svoju državnost u tu Jugoslaviju. I ja sam kao predstavnik Crne Gore, kao 27 po redu međunarodno priznate države na Berlinskom kongresu (Berlin Congress) 1878. godine smatrao da je obaveza i moja u ime toga naroda koji predstavljam da tu zemlju očuvam.

SUDIJA ROBINSON: Sada ćemo napraviti pauzu od 20 minuta. A sledeća pauza će bit sat nakon što počnemo. Gospodine Kej (Kay), izvolite.

ADVOKAT KEJ: Tabulator 33 je izjava Predsedništva od 1. oktobra u vezi sa neposrednom ratnom opasnošću.

SUDIJA BONOMI: Ja mislim da je rečeno da je tabulator 73. Je li sad ta sama izjava tabulator 33?

ADVOKAT KEJ: Da, tabulator 33.

SUDIJA ROBINSON: Prevedena je, da. U redu. Pogledaćemo to, ako bude potrebno, posle pauze. Pauza od 20 minuta.

(pauza)

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Miloševiću, molim vas da nastavite.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Profesore Kostiću, molim vas recite mi da li je Predsedništvo SFRJ u tom sastavu, dakle posle ocene o neposrednoj ratnoj opasnosti kada je nastavilo da radi u ovom smanjenom sastavu donelo neku odluku, i jednu jedinu odluku kojim je naložilo bilo kakav ofanzivni angažman Jugoslovenske narodne armije, odnosno oružanih snaga SFRJ?

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Za čitav taj period Predsjedništvo koje je radilo u tim uslovima sa četiri člana nije donijelo nijednu odluku u smislu naredbe Jugoslovenskoj narodnoj armiji za ofanzivna dejstva i ne samo to, nego što nije iskoristilo ustavnu mogućnost koju je imalo da donosi uredbe sa zakonskom snagom u smislu ukidanja političkih partija, smjene rukovodstva, ograničavanja dostignutog nivoa demokratije i tako dalje, nijednu od takvih odluka Predsjedništvo nije donijelo, a imalo je ustavnu

mogućnost sobzirom da je i Savezni parlament bio blokiran i nije se mogao sastati.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A šta je bila sadržina tih odluka koje je Predsedništvo donosilo? Možemo li da prođemo kroz to? Koje su to najvažnije odluke Predsedništva koje je donelo u ovom posmatranom periodu od kad je, znači od 3. oktobra pa nadalje?

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Pa ja bih, mi možemo i po tabulatorima ići, ali ja bih mogao, evo, samo ovako da kažem, u najkraćim crtama pomenem. Sve odluke, glavne odluke koje je Predsjedništvo donosilo i dok je radilo u punom i dok je radilo u ovom smanjenom sastavu. To je izbor Stjepana Mesića za predsjednika. Druga odluka je bila, ovaj, odluka o otpuštanju decembarske klase i septembarske klase obučeni vojnika. Odluka o 14 zaključenih primirija radi prekida vatre i pokušaja da se na miran način rješava jugoslovenska kriza, zatim odluka o prelasku na rad u uslovima neposredne ratne opasnosti čime je spriječena svjesno pokušana blokada rada Predsjedništva kao najvišeg državnog tijela, kolektivnog šefa države i kolektivne civilne Vrhovne komande JNA. Zatim odluka Predsjedništva koja je posebno važna, o upućivanju zahtjeva generalnom sekretaru Ujedinjenih nacija i Savjetu bezbjednosti (UN Security Council) za upućivanje mirovnih snaga Ujedinjenih nacija na ova krizna žarišta na teritoriji Hrvatske koja je trebala da omogući izvlačenje Jugoslovenske narodne armije sa tih teritorija, zatim odluka naša kao Predsjedništva da budemo pokrovitelji Konvencije o Jugoslaviji koja je 3. januara održana u saveznoj Skupštini vezano za događaje u Bosni i Hercegovini. Odluka koja je prije ovoga bila o povlačenju jedinica Jugoslovenske narodne armije i njihovom privremenom razmještaju sa teritorije Slovenije na druga područja do iznalaženja političkog rješenja i naravno naše odluke o izvlačenju Jugoslovenske narodne armije sa drugih djelova teritorije bivše SFRJ u vrijeme kada su druge republike koje su činile ranije taj sastav SFRJ donosile odluke o samostalnosti. Dakle, to je odluka o povlačenju JNA iz Makedonije koja je prošla bez ikakvih sukoba, jer jednostavno tamo nije bilo makedonskih paravojnih formacija i nije bilo napada na Jugoslovensku narodnu armiju.

SUDIJA ROBINSON: Hvala. Želim da vas pitam, profesore, da li je Predsedništvo u svom krnjem sastavu imalo ista ovlašćenja kao i Predsedništvo u svom punom sastavu?

SVEDOK KOSTIĆ: Ne. Predsjedništvo u punom sastavu je imalo manje ovlašćenja nego Predsjedništvo u ovom nepotpunom sastavu. Dakle, Predsjedništvo u uslovima neposredne ratne opasnosti kada radi, ono na sebe preuzima i dio zakonodavne uloge koju mi naravno nijesmo koristili.

SUDIJA ROBINSON: Znači Predsedništvo bi onda takođe imalo ovlašćenja da naredi ofanzivu JNA?

SVEDOK KOSTIĆ: Da. Dakle, Predsedništvo u uslovima neposredne ratne opasnosti može da radi i u punom sastavu i u tim uslovima ono ima veća ovlašćenja. Drugim riječima, Predsedništvo je 18. oktobra u Hagu u punom sastavu zasjedalo. Predsjedavao je gospodin Mesić, ali pošto su to bili uslovi neposredne ratne opasnosti ista su ovlašćenja imali kao i nas četvorica kad smo radili kad njih nije bilo.

SUDIJA ROBINSON: Izvolite, gospodine Miloševiću.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: U paragrafu 65 bosanske optužnice stoji: "Dana 22. oktobra 1991. godine ili oko tog datuma Slobodan Milošević zajedno sa drugin učesnicima udruženog zločinačkog poduhvata nastavio je da zagovara unitarnu srpsku državu kojom bi se upravljalo iz Beograda u Srbiji. Istog dana", znači to je 22. oktobar "'krnje Predsedništvo' je pozvalo na mobilizaciju rezerviste u Srbiji i u drugim regijama koje žele da ostanu u Jugoslaviji". Pod navodnicama je ovo "drugim regijama koje žele da ostanu u Jugoslaviji" i ovo "krnje Predsedništvo", sa tim, samo da vam kažem, gospodin Robinson, nije upotrebio izraz "krnje Predsedništvo" koji ste vi čuli u prevodu. Upotrebio je izraz "reduced" što će reći "smanjeno Predsedništvo", a ne "krnje Predsedništvo".

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: To je bolji izraz, smanjeno.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: "Smanjeno Predsedništvo" je tačan izraz. "Krnje Predsedništvo" je pežorativan.

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Pežorativno.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Recite, molim vas, da li unitarna srpska država Srbija i Jugoslavija mogu da budu isto?

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Nikako ne mogu biti isto.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A recite mi da li ste nekad čuli od mene ili od nekog od mojih bliskih saradnika ili od ovih, od bilo koga koji su se navodno sa mnom, koji su navodno sa mnom sačinjavali nekakav zločinački poduhvat, da mi imamo u planu pravljenje nekakve unitarne srpske države?

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Nikad to nisam bio u prilici da čujem.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A možete li da komentarišete ovo što se kaže da sam ja zajedno sa drugim navednim učesnicima zajedničkog zločinačkog poduhvata dana 22. oktobra nastavio da zagovaram unitarnu srpsku državu kojom se upravljalo iz Beograda u Srbiji? Kako vam se čini ta konstatacija da je neko nekog dana, a možda ne tog dana nastavio nešto za šta iz ostatka navoda ispada da nije ni prekidao, niti da se nešto desilo tog dana zbog čega bi prekidao?

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Pa, ja lično mislim da je to krajnje besmislena tvrdnja i zaista ne mogu dati tumačenje i objašnjenje tome. To bi vjerovatno autori optužnice mogli bolje, ovaj, da objasne šta su time htjeli reći. Nikada, šta se to desilo baš toga dana da biste vi, čak i da ste radili na tome toga dana, ovaj, dakle nastavili.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Ovde je gospodin Najš, na primer, prilikom svedočenja akademika Koste Mihailovića mene i rukovodstvo Srbije i Crne Gore optužio zbog ne prihvatanja konfederalizacije Jugoslavije koju su predlagali Hrvati i Slovenci. A slično su ovde govorili i neki svedoci poput, recimo, Mesića. Šta je po vama bio smisao tog predloga za konfederalizaciju i da li smatrate da je taj predlog bio realan, prihvatljiv, ozbiljan?

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Pa, ja mislim da su već i najeksplicitniji akteri nasilne secesije, dakle sami politički državni vrh hrvatskog i slovenačkog rukovodstva su već više puta u dosadašnjim javnim nastupima i sami potvrdili da je ideja konfederacije bila samo prvi korak ka putu do osamostaljenja i do formiranja samostalne i nezavisne Hrvatske države do otcjepljenja od Jugoslavije. Istrajali su na tom putu. Gospodin Tuđman je već i sam javno saopštio da se rat mogao izbjeći da oni nijesu insistirali na samostalnoj i nezavisnoj Hrvatskoj i na njenom otcjepljenju od Jugoslavije, a mislim da bi dobro bilo da pogledamo i gospodin Mesić je imao jedan karakter i jedan smisao izjava dok je bio prvi i neposredni saradnik Tuđmana. Dakle, 1991., 1992., 1993. godine, a ovaj, i kao predsjednik kasnije Hrvatske, a potpuno drugi smisao i drugi pristup njegovog gledanja je na sva ta zbivanja, recimo,

iz 1999. godine kad je on bio, kad je napravio otklon od Tuđmana i njegove politike i kad je bio lider jedne opozicione partije u Hrvatskoj.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Bilo bi korisno da to pogledamo, ali ja ću vam prethodno da pročitam samo jedan kratak deo transkripta sa Mesićevog svedočenja ovde koji se nalazi na prelazu stranica 10546 i 10547: "Slovenija i Hrvatska su uz pomoć Bosne i Hercegovine i Makedonije predložile da imamo konfederalni sistem zato jer postojeći model federacije nije mogao da se održi. To je ono što sam ja uvijek naglašavao. Tri kohezivna faktora više nisu postojala i jedini mogući izlaz bila je konfederacija. Ali sve do danas Srbija nije odgovorila na naš prijedlog da se ide na konfederalno rešenje, da se dođe do sporazuma o konsenzusu i da se ne djeluje putem vojske i nametanja rešenja. Nismo mogli da prihvatimo da se Hrvatska, Slovenija i druge republike tretiraju na način na koji je Milošević postupio sa Vojvodinom, Crnom Gorom i Kosovom. Nismo mogli da prihvatimo takvu vrstu federacije, a to je upravo ono što je on želio, čvrstu federaciju. To je ono što želim da dam kao objašnjenje. Rečeno je da konfederacija nije mogla da postoji. Čak su rekli da je postojala konfederacija u Sjedinjenim Američkim Državama (United States of America). To je tačno, ali ona se nije raspala. Ona je funkcionirala, to se može dokazati" i tako dalje. Dakle, on tvrdi ovde u svom svedočenju da se zalagao za konfederaciju, da je to bio njihov principijelan stav, ali da prvo raščistimo ovo. Kaže "ono što je on tražio", taj on sam ja, a to je "*firm federation*", što će reći čvrsta federacija. Da li je iko govorio o bilo kakvoj čvrstoj federaciji?

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Ja znam da sam se lično zalagao i tada i mnogo puta kasnije za funkcionalnu federaciju, a ne za čvrstu federaciju, dakle funkcionalnu federaciju, jer ovo što danas, recimo, imamo u Srbiji i Crnoj Gori nije ni federacija ni konfederacija. Jedna krajnje ovako nefunkcionalna tvorevina. Ja smatram da svaka federacija podrazumijeva da njene članice koje imaju svoj subjektivitet, dio tog subjektiviteta prenesu u određenim oblastima na tu zajedničku državu i da ta zajednička država ima instrumente onda da te funkcije obavlja, ovaj, u punoj mjeri.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, je li sam se ja zalagao za neku čvrstu federaciju?

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Ne.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dakle, Mesić je ovde rekao u svedočenju da su oni imali pristup da se pravi konfederacija. Da pogledamo sada kako izgleda njegova izjava koju je dao na televiziji u vezi sa tim pitanjem. Mislim da je to bilo 1997. godine.

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: 1999. godine.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: 1999. godine.

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Oktobar mjesec 1999. godine na državnoj televiziji Crne Gore.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Molim vas da pustimo samo taj kratak insert.

(Video snimak)

Stjepan Mesić: Hrvatski doprinos je utoliko, gledajte, što Hrvatska dugo nije živjela kao zasebna država, hrvatski narod nije živio u svojoj državi, živio je uvijek u više-manje državama koje su bile njoj nametnute. I Austrougarska monarhija (Austro-Hungary) i prva i druga Jugoslavija. Ali postojala je uvijek jedna težnja da Hrvati ostvare svoju državu. Hrvati nisu bili državotvorno, da tako kažemo, zadovoljeni pa da to primaju jednostavno kao jednu činjenicu, kao svi moderni evropski narodi. Crna Gora je duže imala svoju samostalnost, prema tome nije bilo toliko inzistiranje na osamostaljenju. Ali Hrvatima je ovo upravo dobro došlo. Na jednoj strani Miloševićev pritisak, a sa druge strane težnja da se dođe do države. Da li bi konfederacija bila cilj? To je veliko pitanje, jer to bi vjerovatno bio ovako ...

Novinarka: U jednom periodu, je li tako?

Stjepan Mesić: Da. To bi bio kao cilj, to bi bilo sredstvo da se dođe do cilja, a cilj je bila samostalnost.

(Kraj video snimka)

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dakle, on ovde kaže da je konfederacija bila da se dođe do cilja, a cilj je bio samostalnost?

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li možemo da cenimo da je taj predlog da se pravi konfederacija uopšte bio ozbiljan predlog?

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Pa, mi smo to cjenili kao neozbiljan prijedlog i zbog toga smo, ovaj, odbijali da prihvatimo to kao rješenje tada.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A šta možete da kažete o mobilizaciji rezervista, razlozima za tu mobilizaciju, vremenu i uslovima u kome je ona raspisana?

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Pa, ja sam već u dosadašnjem svjedočenju bio u prilici da nekoliko puta kažem da je Jugoslovenska narodna armija i pored svih ovih ratnih i kriznih žarišta zapravo na mnogim djelovima Jugoslavije, posebno u Hrvatskoj bila desetkovana zato što su, ovaj, prvo Slovenci odbili da šalju svoje regrute u JNA. Pa su to onda uradili Hrvati, pa Albanci sa Kosova nijesu slali svoje vojnike u JNA. Tako da je Armija ostala desetkovana i ta domobilizacija koja je preduzeta bila je ustvari jedna mjera da se Jugoslovenska narodna armija koliko toliko osposobi i popuni, ne da bi išla u ofanzivna dejstva, jer sam već kazao da nijesmo, ovaj, takvu odluku donijeli niti prihvatili predlog Štaba Vrhovne komande. Ta domobilizacija je trebala na neki način da popuni onu prazninu koja je nastala zbog odsustva regruta sa teritorije Slovenije i teritorije Hrvatske i teritorije Kosova, bez obzira na to što smo imali i poseban razlog da proglašavamo tu djelimičnu mobilizaciju, jer je Tuđman praktično već 4. oktobra, ovaj, proglasio opštu mobilizaciju u Hrvatskoj, dakle 4. oktobra 1991. godine.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, a šta je bila sadržina naredbe Predsedništva od 18. oktobra 1991. godine? Je li to ona sednica Predsedništva kojom je predsedavao Stjepan Mesić koja je održana u Hagu u punom sastavu?

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Jeste. To je ta sjednica. Mi smo tu sjednicu održali prije početka sesije Haške konferencije. Rekao sam da su bili svih osam članova Predsjedništva. Bio je predsjednik Tuđman. I vi ste bili, gospodine Miloševiću i bilo je kompletno rukovodstvo međunarodne zajednice tada ...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro.

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Koje je rukovodilo Haškom konferencijom.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, da li se ta naredba nalazi u tabulatoru 37? Ovde piše "Naredba Predsjedništva SFRJ", održana u Hagu. Naslov je "Hitna i безусловna obustava vatre".

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Jeste.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Ona je vrlo kratka. Ona je u tabulatoru 37. Kaže: "Jugoslovensko Predsedništvo koje je zasedalo u Hagu izdalo je naredbu za hitnu i безусловnu obustavu vatre, saopštio je predstavnik holandskog ministarstva inostranih poslova. Predsedništvo SFRJ je izdalo ovu naredbu na početku najnovije runde Međunarodne konferencije o Jugoslaviji koja se danas na najvišem nivou održava u glavnom gradu Holandije (Holland). Obustava vatre, kako je saopšteno, stupa na snagu u 13.00 po jugoslovenskom vremenu, odnosno 12.00 po srednjeevropskom vremenu". To je cela ...

SUDIJA BONOMI: Gospodin Kostiću, ovo je opet jedan primer. Postoji li neko naređenje na osnovu koga je sačinjena ova izjava ili je takvo naređenje dato usmeno?

SVEDOK KOSTIĆ: Pa, vidite, gospodine Bonomi, mi smo svi tada bili u Hagu kada je ova sjednica održana i ovaj, ja sada zaista ne znam da li postoji pismena naredba, ali znam samo toliko pošto se ovo oročava praktično istoga dana sa 13.00, čim smo sjednicu završili, a prije nego što smo nastavili zasjedanje Haške konferencije telefonom je izdata naredba što se, ovaj, jugoslovenske strane tiče izdata je naredba Generalštabu da se, ovaj, hitno i безусловno prekinu sve, ovaj, sva oružana dejstva. Takvu obavezu je imao i gospodin Tuđman da izda svojim paravojnim formacijama. Moram da kažem, na osnovu onoga što je kasnije usljedilo, nisam siguran da je takvu naredbu dao.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Pa dobro, je li ta naredba izvršena? Ovo je saopštilo holandsko ministarstvo inostranih poslova (Dutch Ministry of Foreign Affairs), jer su i oni prisustvovali sedinici. Sami ste rekli da je bio i van den Bruk. A da li je ova naredba izvršena?

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Ništa od toga nije izvršeno, jer su dvije, dvije su prve tačke te naredbe koja je usmeno data, te dvije tačke su bile безусловno usvojene. Čak je i na Haškoj konferenciji, ovaj, gospodin Tuđman pokušao nešto, ovaj, da uslovi ovu drugu tačku koja se odnosi na deblokadu kasarni i prekinut je tada od strane lorda Karingtona, a kasnije se, u stvari, to što je on htio da uslovi, kasnije su oni to usloville i nijesu izvršili deblokadu kasarni.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A recite, molim vas, šta je saopštenje koje je došlo iz Predsedništva SFRJ u javnost 19. oktobra 1991. godine i koje se nalazi ovde u tabulatoru 38? O čemu ono govori?

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Pa, tu je ...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da vidimo prvo prvu rečenicu: "Predsedništvo SFRJ i predsednik Tuđman u prisustvu predsednika Miloševića ...

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: ... saglasili su se da odmah daju sledeće naloge svojim snagama: momentalni i bezuslovni prekid vatre, momentalno deblokiranje svih kasarni JNA i objekata JNA u Hrvatskoj, što je pre moguće izvršiti evakuaciju svih kasarni i objekata koji su blokirani, a u pravcu evakuacije iz Hrvatske prema dinamici koja će biti dogovorena na tripartitnoj radnoj grupi u Zagrebu" i tako dalje. Budite ljubazni i malo sad objasnite. Predsedništvo SFRJ i predsednik Tuđman su se dogovorili. Je li to suština?

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Tada sam i ja prisustvovao.

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Pa i vi ste prisustvovali. Mislim ja moram da istaknem i da podvučem, vi ste u čitavom tom periodu imali, ovaj, veoma istaknutu ulogu u smislu jakog političkog autoriteta, ovaj, za sve dogovore koji se prave i moram reći da pogotovo posle 1. oktobra mnogi akteri međunarodne zajednice su na određen način zaobilazili Predsjedništvo SFRJ sem u onim pitanjima u kojim nijesmo mogli biti zaobiđeni. To je što se tiče, ovaj, Generalštaba i uloge i mjesta JNA u svemu tome, zaključivanja primirja i tako dalje, ovaj, ali neposredni praktično komandant oružanih paravojnih formacija u Hrvatskoj je bio predsednik Tuđman, predsednik Republike Hrvatske, a Predsjedništvo je ovdje bilo praktično ...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Komandant JNA ...

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Ta druga strana, komandant Jugoslovenske narodne armije.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Pa dobro, šta je bio karakter mog, kakav je bio karakter mog prisustva ovome što se ovde dogovaralo?

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Pa, mislim kao i u nekim drugim slučajevima vaše prisustvo je bilo na neki način politička podrška vas kao autoriteta, ovaj, u razrešavanju te krize.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li je ta politička podrška iz vašeg iskustva bila usmerena ka smirivanju i miru ili ka podsticanju tenzija i sukoba?

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Pa, ja moram reći da su zaista sva vaša zalaganja, a to su pokazali i događaji i kad sam se ja povukao iz političkog života iz ovih državnih poslova, da su sva vaša zalaganja bila okrenuta ka traženju mirnih rešenja, ka traženju sporazumjevanja, ovaj. To ste vi potvrdili i nešto kasnije kod Vensovog plana, recimo. Koliko ste se sa gospodinom Sajrusom Vensom zalagali da se taj Vensov plan (Vance Plan) za Republike Srpsku Krajinu usvoji, a da ne govorim o kasnijim vašim zalaganjima i za Kutiljerov plan (Cutileiro Plan) u Bosni i za mnoga druga mirovna rješenja, ovaj, koja su uslijedila kada ja više nisam bio u Predsjedništvu SFRJ.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. Da idemo dalje ...

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: A da ne pominjem Dejton (Dayton) i tako dalje.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A šta je konstatovano na sednici Predsedništva SFRJ 21. oktobra 1991. godine? U tabulatoru 39 imamo sa sednice Predsedništva ovaj ...

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Pa, tu imamo ono što smo toliko puta na svakoj sjednici bili u prilici da ocjenjujemo i da obavještavamo javnost poslije svakog zaključenog primirija. Vidite i ovdje, ovaj, Predsjedništvo konstatuje da nijedna kasarna nije deblokirana, već naprotiv, da su pojačane blokade više kasarni JNA. Dobro, ima tu i saopštenje da je potpredsjedniku Predsjedništva SFRJ onemogućeno izlaganje, što je neuobičajen gest u diplomatskoj praksi i dovodi u pitanje povjerenje u nepristrasnost Evropske zajednice (European Community). Dakle tu na toj evropskoj konferenciji, na toj Haškoj konferenciji su najgrublje pogažena sva ona četiri principa sa kojima je gospodin Mešić istupio na inaoguralnoj sjednici Haške konferencije 7. septembra. Posebno treći princip koji kaže da se sve opcije moraju jednako tretirati i da se nikome ne može nametati ništa putem sile. A ovaj, poseban sadržaj o tome da se praktično ne izvršava ništa od onih prihvaćenih obaveza od strane Tuđmana na Haškoj konferenciji vezano za prekid vatre.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Ovde vi u četvrtom pasusu ovog dokumenta govorite i o pismu koje ste uputili. Znači, ovde se kaže: “Na sednici je ukazano na neprihvatljiva uslovljavanja predsednika Hrvatske Tuđmana u naređenju oružanim formacijama Hrvatske suprotno stavovima i odlukama usvojenim u Hagu 18. oktobra. U vezi sa tim, Predsedništvo se obratilo pismom lordu Karingtonu i predsedavajućem Saveta ministara Evropske zajednice ...

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Jeste, van den Bruku ...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: ... Van den Bruku u kome se ukazuje da uspostavljenje mira, na žalost, zavisi isključivo od sprovođenja sporazuma od strane Republike Hrvatske”. Kaže se: “Predsedništvo SFRJ kao Vrhovna komanda oružanih snaga izražava zabrinutost, znači duboku zabrinutost Predsedništva kao Vrhovne komande oružanih snaga zbog stanja i nepodnošljivih uslova u kojima se već dva meseca nalaze pripadnici JNA u blokiranim kasarnama kao i brojni članovi njihovih porodica u Republici Hrvatskoj”. Kakve su bile reakcije na to pismo koje ste poslali? Da li je išta u tom pogledu se u pozitivnom pravcu počelo da kreće ili ne?

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Ništa, ovaj, od toga, nikakvih reakcija pozitivnih nije bilo. Mi smo zaista očekivali da će Evropska zajednica, kao što nam je na samom startu obećala, da će svojim uticajem, svojim autoritetom, ovaj, privoljeti hrvatsko i slovenačko rukovodstvo da se mirnim putem traže politička rješenja. Ovaj, ništa od toga nije postignuto i mislim da je lord Karington 5. novembra na narednom zasjedanju Haške konferencije to najbolje iskazao kad je tu konferenciju započeo konstatacijom da, ovaj, zaključci Predsjedništva od 18. nijesu izvršena i da Hrvatska nije deblokirala vojne kasarne JNA na teritoriji Hrvatske.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A šta se nalazi ovde u tabulatoru 40? Šta je sadržina odluke Predsedništva o mobilizaciji? To su saopštenja sa sednice Predsedništva od 22. oktobra.

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Pa, tu je i detaljan odgovor na jedno pitanje koje je gospodin Bonomi postavio oko toga ko je kršio ta primirja, ko se nije pridržavao, ovaj, vidite tu se prvo govori o blokadi rada tripartitne radne grupe.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Kakva je to bila tripartitna radna grupa?

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Na Haškoj konferenciji od 18. oktobra je na Predsedništvu zapravo u potpunom sastavu dogovoreno da se bezuslovno prekine vatra i bezuslovno izvrši deblokada kasarni, a da će se o modalitetima i načinu povlačenja Jugoslovenske narodne armije sa teritorije Hrvatske u ovoj tripartitnoj radnoj grupi modaliteti dogovoriti. Međutim, hrvatsko vrhovništvo je odugovlačilo sa ovim i počelo je da uslovljava deblokadu kasarni sa dogovorom u tripartitnoj radnoj grupi, istovremeno ne poštujući taj dogovor o prekidu vatre. Imate ovde na početku naredne stranice, zapravo kraj 494 i početak 495 konstataciju da je: "U vrijeme od 12.00, 19. oktobra do 20.00, 21. oktobra 1991. godine, da su pripadnici oružanih formacija Republike Hrvatske izvršili 34 napada na jedinice i objekte JNA. U tim napadima poginulo je 12 pripadnika JNA, a 37 je ranjeno, od čega 11 teže i 26 lakše. Iako je na to bila dužna prema odlukama iz Haga, Republike Hrvatska nije izvršila deblokadu niti jedne kasarne ili vojnog objekta, šta više, u nekim garnizonima: Zagreb, Karlovac i Šibenik blokade su pojačane. U kasarnama i vojnim objektima u Republici Hrvatskoj i dalje je blokirano i onemogućeno redovno snabdjevanje hranom, strujom i vodom. Predstavnik ministarstva odbrane Republike Hrvatske na tripartitnoj radnoj grupi u Zagrebu onemogućava stavljanje na dnevni red deblokade kasarni, već uslovljava da se pre razmatranja tog pitanja raspravlja o evakuaciji jedinica JNA iz Hrvatske. Kao što je poznato, prema odluci iz Haga, deblokadu kasarni trebalo je izvršiti momentalno, a evakuaciju iz blokiranih kasarni i objekata što je moguće pre, prema dinamici koju treba dogovoriti na tripartitnoj radnoj grupi".

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Inače ovde stoji, vi ste išli dalje, u četvrtom pasusu, u stvari, ispod ovog naslova "Blokada rada tripartitne radne grupe": "Pripadnici oružanih snaga SFRJ u potpunosti se pridržavaju naredbe o prekidu vatre od 19. oktobra".

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: "Ni u jednom slučaju nisu prvi otvorili vatru i na vatru su odgovarali samo kad su bili prinuđeni na samoodbranu".

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li je to bilo stanje koje je bilo u to vreme?

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Pa, ja zaista moram reći da se u svim situacijama čitavo ovo vrijeme ove krize na teritoriji bivše SFRJ Jugoslovenska narodna armija zaista krajnje uzdržano ponašala i da bi malo koja armija vjerovatno u svijetu, ovaj, sa toliko strpljenja pokazivala toliko uzdržanosti.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: I ovde vi pred kraj govorite da će “oružane snage dosledno sprovesti kompletnu odluku Predsedništva donetu u Hagu 18. oktobra”.

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Pa, uvijek su oni iznalazili način da sve to što dogovorimo oko prekida vatre da to sve izigraju. Evo vidite ovde, recimo, ovaj, to je treći pasus ozdo na ovoj strani 495, ovaj, tu jasno piše: “Odlukom iz Haga precizno je utvrđeno da će biti izvršena evakuacija samo blokiranih garnizona, međutim Republika Hrvatska i dalje zahtijeva povlačenje jedinica JNA iz svih garnizona i objekata na teritorije te republike.”

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, ali samo da se kratko zadržimo na ovom pitanju mobilizacije, jer pročitao sam vam u paragrafu 65 gde se kaže: “Predsedništvo pozvalo na mobilizaciju”, to je taj 22. oktobar, “pozvalo na mobilizaciju rezerviste u Srbiji i drugim regijama koje žele da ostanu u Jugoslaviji”. To stoji u ovim citiranom paragrafu. Dakle, da li se radilo o potpunoj ili delimičnoj mobilizaciji? Šta je podrazumevala? Na čiji je predlog doneta odluka o toj mobilizaciji? Da li je ovo što piše u paragrafu 65: “Mobilizacija u Srbiji i drugim regijama koje žele da ostanu u Jugoslaviji”, da li je išta od toga stoji, od toga što piše u toj odluci?

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Pa, to je zaista ...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: U tom paragrafu?

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: To je zaista potpuno netačno. Nikada Predsjedništvo takvu odluku ne bi moglo donjeti da proglašava mobilizaciju u Srbiji. Ovaj, Predsjedništvo je na zahtjev Štaba Vrhovne komande izašlo u susret zahtjevima Štaba Vrhovne komande kao što sam ranije govorio o dokompletiranju i popuni sastava, jer, vidite, mi smo kao Predsjedništvo tada donijeli odluku i otpustili kućama kompletnu obučenu septembarsku i decembarsku klasu, ovaj, regruta iz 1990. godine, dakle koji su završavali obuku koja je trajala godinu dana, ovaj, u drugoj polovini 1991. godine. Da smo imali nameru da vodimo rat, ovaj, i da izvodimo ofanzivna dejstva, ne bi već, ovaj, obučenu, dvije klase obučanih regruta puštali kućama, ovaj, samo ...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A dobro, ima li u ovoj odluci Predsedništva uopšte da se pominje Srbija ...

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Ne.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Jer ovde u ovoj tački 65 se kaže, "pozvano na mobilizaciju rezervista u Srbiji"?

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Ne. Nema nigde takve formulacije sasvim sigurno.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Dobro. Na kraju krajeva tu je, ja se izvinjavam, gospodine Robinson, ja sam propustio da tražim da se ovi dokumenti koje sam citirao uvedu kao dokazni predmeti.

SUDIJA ROBINSON: Da, uvode se u spis.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Inače na strani 68 transkripta red 20 piše: "Da li može srpska država i Jugoslaviji biti isto" ili "da li mogu biti isto", pa vas molim da se to ispravi to u transkriptu. Jer pitanje je bilo ovako ...

SUDIJA ROBINSON: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Na čiji predlog je doneta ova odluka o mobilizaciji?

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Ta odluka je doneta na predlog Saveznog sekretara za narodnu odbranu generala, odnosno ovog komandanta Štaba Vrhovne komande generala Veljka Kadijevića.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: To jest, načelnika štaba?

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Načelnika štaba, da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Ovde u tabulatoru 77 je izlaganje generala Kadijevića sa sedinice Predsedništva od tog 22. oktobra. Da li ga vi imate?

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Imam.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Koje je predloge generala Kadijevića usvojilo Predsedništvo tog 22. oktobra? Jesu li to ova tri usvojena predloga koja su u odluci koju smo malopre citirali?

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Jesu.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: E sad, recite da li te odluke Predsedništva od 22. oktobra bile ofanzivnog ili odbrambenog karaktera?

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Pa, jasno se vidi da su bile odbrambenog karaktera.

prevodioci: Molimo svedoka da ponovi odgovor.

SUDIJA ROBINSON: Molim vas ponovite odgovor, prevodioci vas nisu čuli.

SVEDOK KOSTIĆ: Kazao sam da je vrlo jasno iz formulacije, iz sadržaja ovih predloga i mjera da su te mjere bile odbrambenog, a ne ofanzivnog karaktera.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Profesore Kostiću, jeste li vi učestvovali na Haškoj konferenciji u jesen 1991. godine?

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Tih zasjedanja Haških konferencija je bilo više. Ja sam učestvovao na tri. Bio sam na onom prvom inaoguracionom sastanku Haške konferencije 7. septembra, bio sam na sjednici od 18. oktobra i na sjednici od 5. novembra 1991. godine.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A kakav je bio vaš odnos prema predlozima iznetim od strane lorda Karingtona?

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Pa, mi smo, ja sam, recimo, polazeći od mojih ličnih uvjerenja i od mojih gledanja, od moje želje da na miran način razriješimo našu političku krizu, ali i polazeći od našeg prava da ako se već neke republike hoće da otcijepe, da oni koji hoće da ostanu u zajedničkoj državi da dobiju jednak tretman, makar jednak tretman kao i oni koji se otcepljuju i to na nasilan način, ja sam u tom smislu imao rezervisan odnos na prvo poglavlje haškog dokumenta. Uzgred da kažem, lord Karington u samom početku nije ni namjeravao da Predsjedništvo SFRJ pozove na tu konferenciju i mi smo tada uputili jedno oštro pismo upozorenja u kome smo saopštili da čak ukoliko se i predsjednici republika dogovore, ovaj, da te odluke neće biti punovažne jer ta pitanja nijesu u nadležnosti predsjednika republika nego su u nadležnosti Predsjedništva SFRJ kao šefa države. A prvo poglavlje haškog dokumenta je ostavljalo mogućnost praktično da se od

šest republika bivše SFRJ automatski konstituiše šest samostalnih i suverenih država, ovaj, Jugoslavija briše sa političke karte. Dakle, na Haškoj konferenciji Srbija i Crna Gora su već tada izražavale želju da nastave život u zajedničkoj državi i na Haškoj konferenciji je to pravo njihovo, je osporeno upravo od strane rukovodstava ovih secesionističkih republika i time je grubo pogažen onaj treći princip iz zajedničkog nastupa koji je gospodin Mešić saopštio na inaugurionalnoj konferenciji 7. septembra u Hagu, a to je da sve opcije budu ravnopravne i da svi imaju jednak tretman.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, sećate li se amandmana koji smo podneli tadašnji predsednik Predsedništva Crne Gore Momir Bulatović i ja?

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Pa, taj amandman je uslijedio nakon zasjedanja konferencije od 18. oktobra. Tada je meni gospodin lord Karington i oduzeo riječ. Nije mi dao, ovaj, da govorim na Haškoj konferenciji. Nakon tog zasjedanja uslijedio je amandman, bila su zapravo dva amandmana. Jedan ste poslali gospodin Bulatović i vi i drugi amandman koji je poslalo Predsjedništvo Crne Gore, ali je suština tih amandmana praktično bila ista. Naime, uz prihvatanje svega onoga što je u prvom poglavlju haškog dokumenta bilo, vi ste predložili da bude još jedna tačka koja bi otprilike glasila, imam negdje to, ali ovaj, to je jedna rečenica bila, da se priznaje pravo onima koji hoće da nastave život u Jugoslaviji u zajedničkoj državi kao i onima koji se otcjepljuju. Drugim riječima ...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dakle, ...

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Isti tretman.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dakle, da se isto tretiraju ...

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Jeste.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Oni koji žele da izađu iz Jugoslavije i ...

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Oni koji žele da ostanu.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: I oni koji žele da ostanu u Jugoslaviji?

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Je li to bilo nešto nastrano ili neprincipijelno tražiti da se isto tretiraju i oni koji hoće da izađu i oni koji hoće da ostanu i nastave da žive u Jugoslaviji?

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Pa, to je bilo krajnje principijelan stav i na kraju krajeva, ponovo kažem, stav koji je usvojen jednostavno na sjednici Predsjedništva SFRJ 7. septembra kad smo još radili u punom sastavu.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dakle, tada je i Predsedništvo SFRJ u kome su bili Mesić i svi ostali takav stav prihvatilo, a kasnije kada to nije ušlo u haški dokument, a mi tražili da se ravnopravno tretiraju i oni koji žele da ostanu ...

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Oni su ga odbili.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: To nije moglo da uđe.

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Oni su to odbili, da. Ja mislim, stekao sam utisak da je gospodin lord Karington bio spreman da prihvati taj amandman koji bi obezbjedio jednaki tretman onima koji vrše secesiju i onima koji žele da ostanu u zajedničkoj državi. Ali su to odbili prvo, ne znam tačno po redosledu kako je išlo, ali su odbile republike i rukovodstva ovih republika koje su pošle putem secesije.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: U paragrafu 85 ove navodne hrvatske optužnice stoji, "namanje od 1. avgusta 1991. godine do najmanje juna 1992. godine", dakle to je period dok ste vi do juna 1992. godine na čelu Predsedništva, je li tako?

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Kaže: "U Hrvatskoj je postojalo stanje oružanog sukoba. Do 7. oktobra 1991. godine taj oružani sukob je po svojoj prirodi bio unutrašnji. Od 8. oktobra 1991. godine u Republici Hrvatskoj postojali su međunarodni oružani sukobi i delimična okupacija". Molim vas, šta se to desilo 7. ili 8. oktobra 1991. godine da je ovo stanje u Hrvatskoj koje ste sad opisivali u svim ovim događajima odjednom postao međunarodni sukob i delimična okupacija?

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Pa 8. oktobra je hrvatsko rukovodstvo proglasilo da je istekao rok od onih tri mjeseca, dakle pogrešno tumačeći i Brionsku deklaraciju ...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, videli smo Brionsku deklaraciju i to nema veze sa Hrvatskom uopšte, ta tri meseca?

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Da. Ovaj, oni su tada proglasili nezavisnost i ova formulacija koja je data u optužnici koju ste vi maloprije pročitali je do kraja netačna i zaista u pravom smislu besmislena, utoliko prije što u samoj optužnici postoji posebna tačka, ako se ne varam, mislim da je tačka 110 ili 109, u kojoj se tvrdi da je Jugoslavija postojala do 27. aprila 1992. godine kada je ukinut Ustav SFRJ i zamjenjen Ustavom Savezne Republike Jugoslavije. Prema tome, tvrditi u optužnici da je do 8. oktobra 1991. godine taj sukob imao unutrašnji, a posle 8. oktobra, ovaj, međunarodni karakter je, iako nijesam pravnik niti stručnjak za međunarodno pravo, ali za mene, ovako, krajnja besmislica.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li vam je poznato na koji je način Ustavni sud Jugoslavije reagovao na odluku Sabora Republike Hrvatske? To je odluka kojom kaže, o raskidu državotvornih veza sa SFRJ koja je doneta 8. oktobra. Dakle, jedan jednostran akt od 8. oktobra. Kako je Ustavni sud reagovao?

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Ja mislim da je Ustavni sud Jugoslavije, ako se ne varam 20. novembra, negdje oko tog datuma ili 20. novembra baš, raspravljao o tome i donio odluku i ocjenu svoju o tome da su to neustavna i nevažeća akta koja su, ovaj, usvojili i hrvatsko rukovodstvo.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Molim vas pogledajte tabulator 86. u njemu se nalazi i odluka Sabora Hrvatske u kojem piše: "Republika Hrvatska od dana 8. listopada (oktobar) 1991. godine raskida državno-pravne sveze na temelju kojih je zajedno sa ostalim republikama i pokrajinama tvorila dosadašnju SFRJ". To je dakle ta odluka. Neću da je celu citiram, ali ona je ovde u dokumentu. To je znači tabulator 86. I u istom tabulatoru odluka o ocenjivanju ustavnosti odluke Sabora Republike Hrvatske o raskidu državotvorne veze sa SFRJ.

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Ja moram da kažem, ako je to broj 86 da nemam to u mom tabulatoru.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. Onda je to neka tehnička greška koja je sa moje strane sigurno napravljena. A ja ću onda zamoliti ...

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Evo imam.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A, imate? Dobro. Recite molim vas, sobzirom na tekst ove odluke Ustavnog suda, ko je pokrenuo postupak pred Ustavnim sudom Jugoslavije protiv odluke Sabora Republike Hrvatske o raskidu državotvorne veze sa SFRJ donete 8. oktobra?

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Postupak je pokrenulo Savezno izvršno vijeće na čelu sa predsjednikom Ante Markovićem.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A, recite da li je prema vašim saznanjima i shvatanjima i prema stavu Predsedništva SFRJ oružani sukob promenio svoju prirodu na osnovu toga što je Hrvatska proglasila nezavisnost?

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Pa, već sam rekao iako nijesam stručnjak ni za jedan oblik prava, posebno ne i za međunarodno pravo, ovaj, da je ta konstatacija pomalo, meni djeluje smiješno, iako sam laik zapravo.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Koliko je dugo JNA, JNA se dakle tamo nalazi i ona je u svojim garnizonima, ona je širom prostora nekadašnje Jugoslavije, koliko je dugo JNA i prethodno Vojska Kraljevine Jugoslavije bila na prostoru tome za koji se tvrdi da je počeo međunarodni sukob?

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Pa, Vojska Jugoslavije je bila raspoređena po čitavoj teritoriji, prema tome i na teritoriji Hrvatske punih 70 godina postojanja prve i druge Jugoslavije i ona je još uvijek 8. oktobra jedina ustavna oružana sila te Jugoslavije.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A šta možete da kažete o sporazumu o povlačenju JNA iz Hrvatske i mogućnosti primene tog sporazuma?

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Pa, mi nijesmo imali namjeru ni u Hrvatskoj ni bilo gdje drugo da sa Jugoslovenskom narodnom armijom namećemo riješenje bilo kome. Međutim, mi smo praktično, ovaj, u Hrvatskoj, pa kao na početku u Sloveniji i kao što se to kasnije desilo u Bosni i tamo gdje smo imali namjeru da izvučemo i povučemo određene jedinice Jugoslovenske narodne armije bili onemogućeni zbog toga što su te jedinice Jugoslovenske narodne armije koje su se u mirnodopskim uslovima nalazile na teritoriji Hrvatske bile blokirane više mjeseci.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. E sada, malopre ste rekli koliko je dugo ta vojska bila na prostoru Hrvatske, pa mi recite da li je prema stavu Predsedništva i vašem ličnom stavu JNA mogla na osnovu toga, dakle ta JNA koja je tu čitave decenije, na osnovu toga što je Hrvatska proglasila ovu

odluku koju vidimo da je Ustavni sud ukinuo, ali i da je nije, da li je mogla na osnovu toga što je Hrvatska proglasila nezavisnost automatski da postane okupatorska?

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Pa, nije mogla, jer je ona prema Ustavu bila jedina ustavna oružana sila.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Ali ona se našla tu, ovi su doneli odluku i sad odjednom ona je u ulozi okupatora koji je tu već 70 godina.

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Pa, ne samo što nije bila okupator u tim kasarnama, nego je ona sama okupirana bila od paravojnih formacija Hrvatske.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Pa, je li bila u stanju fizički da se povuče odatle?

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Pa, ja zato kažem, nije mogla ni da se povuče, jer je bila blokirana.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: U tački 108 hrvatske optužnice se govori o tome da su bili Tuđman, Kadijević i Milošević sa Vensom u Ženevi (Geneva), da je dogovoreno da se deblokiraju kasarne, da se povuku iz Hrvatske jedinice JNA i tu se citira formulacija "jedinice pod njihovom komandom, kontrolom ili političkim uticajem". Da li možete to da objasnite?

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Pa, to je isto objašnjenje koje sam maloprije dao kada je u pitanju bila ona kompletna, sjednica kompletnog Predsjedništva, ovaj, prije početka Haške konferencije 18. oktobra. Tada su u tim dogovorima učestvovali u ime Predsjedništva SFRJ gospodin Kadijević, a u ime hrvatskih paravojnih formacija gospodin Tuđman. Na isti način kao što se i tada insistiralo, ovaj i ovom prilikom, a i mnogo puta kasnije se insistiralo na vašem učešću, bez obzira što u formalnom smislu, formalno-pravno nijeste imali kompetencije ni nadležnosti, ali su svi akteri međunarodne zajednice koji su se uključivali u razrešavanje jugoslovenske krize i pokušali da pomognu, ovaj, prema vama odnosili kao prema čoveku sa izuzetno jakim političkim autoritetom i političkim uticajem i mislim da ova formulacija upravo to i pokazuje tamo gdje se naglašava politički uticaj.

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Miloševiću, sada ćemo da napravimo pauzu od 20 minuta.

(pauza)

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Miloševiću, molim vas da nastavite.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Šta je smisao ovog sporazuma, posebno u delu koji se odnosi na deblokiranje kasarni i povlačenja JNA?

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Pa, osnovni smisao ovog sporazuma je da se konačno već počne sa time što je svako od 14 zaključenih primirija počinjalo uvijek sa tim zahtjevom, a taj zahtjev je trebao da bude izvršen radi toga da bi se stekli uslovi radi dovođenja mirovnih snaga Ujedinjenih nacija, ako mislite na ovaj sporazum gdje je i Sajrus Vens bio isto.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da, da. A da li armija koja postoji 70 godina i koja je opkoljena u kasarnama i ne može da se kreće može da se smatra okupatorom, a da onaj ko je drži u okruženju okupiranim?

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Pa, to je pomalo smiješna postavka, moram reći.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A da li se krajiški Srbi mogu smatrati okupatorom na teritoriji Krajine? Da li, na primer, neko, mislim na krajiškog Srbina, neko ko izađe praktično iza svoje kuće u kojoj njegova porodica živi, već stotinama godina, da bi svoju porodicu zaštitio od napadača koji dolaze sa udaljenosti od više stotina kilometara kao što je bilo sa Zborom narodne garde, može smatrati okupatorom, a onaj koji dolazi sa strane i napada ga, borcem protiv okupacije?

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Pa, poznato je da krajiški Srbi na tim teritorijama žive, ovaj, nekoliko stotina godina i mislim to su smiješne postavke kao i mnoge druge koje se u ovoj optužnici mogu naći. Ja sam stekao utisak čitajući tu optužnicu da je kojim slučajem cunami, koji je, na žalost, nanijeo velike ljudske žrtve, da se pojavio prije pisanja ove optužnice, imam utisak gospodine Miloševiću da bi i za pojavu cunamija ovo Tužilaštvo našlo vas krivim.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Kad ste rekli da je ono Mesić poslednji put predsedavao Predsedništvom u Hagu?

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Poslednji put je gospodin Mesić predsedavao kompletnim, u kompletnom sastavu Predsjedništva 18. oktobra u Hagu.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Dobro. Samo da pustimo još jedan kratki insert iz ove televizijske emisije "Mesić u Crnoj Gori", gde Mesić nastupa. Molim vas da pustite insert.

(Video snimak)

Novinarka: Kažete da je Hrvatska imala ambiciju da stvori svoju samostalnu državu, a mislite li da je strah Srba od te nezavisne hrvatske države bio opravdan obzirom na istoriju, obzirom na Jasenovac, obzirom na Nezavisnu Državu Hrvatsku, na ikonografiju, retoriku Hrvatske demokratske zajednice ako pogotovu ne zaboravimo Tuđmanovu izjavu, odnosno ...

(Kraj video snimka)

prevodioci: Nema tona do kraja pitanja novinarke.

(Video snimak)

Stjepan Mesić: Pa čujte, tu njegovu izjavu još će dugo naš narod plaćati, jer to je jedan ozbiljan čovjek, ne političar, jednostavno ne smije ni pomisliti ...

Novinarka: Pogotovo predsjednik države ...

Stjepan Mesić: A kamo li reći. Međutim, u toj njegovoj euforiji ja moram reći istine radi, na jednoj strani je postojala bojazan Srba ...

(Kraj video snimka)

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Ton je toliko slab da ja ništa ne čujem.

(Video snimak)

Stjepan Mesić: Da bi se moglo dogoditi nešto što bi moglo ličiti eventualno na NDH ili Nezavisnu Državu Hrvatsku koja je bila sve osim što nije bila nezavisna i nije bila Hrvatska nego je bila tvorevina država Trećeg Rajha (Third Reich), odnosno sila osovine, a to znači Italije (Italy) i Njemačke (Germany).

(Kraj video snimka)

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Jeste li vi mogli ovo da čujete?

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Jesam, ja sam čuo.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Pa, da li biste hteli da kažete nešto, da komentarišete to šta je rekao?

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Pa, ovdje gospodin Mesić na pitanje voditeljke da li su Srbi u Hrvatskoj imali razloga da se plaše i da li su imali razloga za strah, gospodin Mesić je potvrdio da imali razloga za strah, jer je mnogo toga podsjećalo na ono što se zbivalo u Nezavisnoj Državi Hrvatskoj kada ta hrvatska država i nije bila država, nego je bila tvorevina Trećeg Rajha kako je on kazao.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. Maločas rekoste da je predsedavao sednicom 18. oktobra, je li tako?

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A videli smo u onom citiranom paragrafu da je od 7. oktobra bio neki međunarodni oružani sukob, pa mi sad molim vas objasnite kako je moguće da predstavnik okupirane države predsedava telom koje je Vrhovni komandant okupacione vojske?

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Ja ne mogu da objasnim. To vjerovatno autori optužnice treba da objasne. Ja zaista ne mogu.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. Onda vas molim da pročitate drugu polovinu pretposlednjeg pasusa ...

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Miloševiću, vi koristite izraz "okupatorske snage". Okupatorska vojska je vrlo konkretan koncept u pravu koje se odnosi na oružani sukob, ali kada se koristi u optužnici ne znači ništa drugo već srpske snage koje su bile tamo. Meni nije jasno, vi ste koristili taj izraz nekoliko puta, znači pridajete tome važnost, a nisam siguran da se značaj toga može izvući iz optužnice.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Pa evo, gospodine Robinson, piše u paragrafu 85 doslovno: "Od 8. oktobra 1991. godine u Republici Hrvatskoj postojali su međunarodni oružani sukobi i delimična okupacija". Ja ne pridajem značaj tome što je to tačno, nego zato što je to apsurdno, jer se postavlja pitanje da li vojska koja je 70 godina na nečijoj teritoriji, na teritoriji svoje države može preko noći da postane okupatorska ili su možda oni Srbi što tamo žive

nekoliko stotina godina okupatori ispred svojih kuća. Ko je tu okupator? Kako se uopšte može u nekom ozbiljnom tekstu za koji pretenduje bar gospodin Najs da bude ozbiljan i ovi drugi koji sa njim rade, da upotrebljavaju izraz koji, kao što vidite, je čisti apsurd.

SUDIJA ROBINSON: U redu. Meni nije bilo jasno u kom smislu vi koristite taj izraz. Na primer, u paragrafu 109 pominje se da su teritorije bile pod okupacijom srpskih snaga, a onda se dalje govori da su Srbi okupirali područja i da su teritorije Republike Srpske Krajine bile pod srpskom okupacijom.

prevodioci: U originalu na BHS piše "pod srpskom kontrolom", ali prevod reči uvaženog sudije je da su bile "pod srpskom okupacijom".

SUDIJA ROBINSON: Nije mi jasno da li se sve to prevodi kao okupatorska vojska, ali nema potrebe da sada o tome raspravljamo. Izvolite, nastavite.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. Možemo da pitamo i svedoka da li je to bilo pod nekakvom srpskom okupacijom i na koji način pod srpskom okupacijom?

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Pa, ja mogu samo da kažem ono što sam već više puta ovde rekao. Na području srpskih krajina u Hrvatskoj gdje je većinsko srpsko stanovništvo tamo je živio srpski narod nekoliko stotina godina i sada ja ne znam da li se, kako je uopšte moguće govoriti o tome da su ti Srbi koji žive tamo u svojim kućama, imaju svoje kuće, svoja imanja i tako dalje, kako su se oni mogli pojaviti kao neko ko je tu teritoriju okupirao. To je jedno, a drugo, tamo gde je bila Jugoslovenska narodna armija, tamo se ne može govoriti o Jugoslovenskoj narodnoj armiji kao okupatorskoj vojsci, sem ako se neće prihvatiti rečnik gospodina Mesića i ostalih ovih iz secesionističkih republika koju su Jugoslovensku narodnu armiju nazivali kao okupatorsku vojsku. A Jugoslovenska narodna armija je praktično do, ovaj ...

SUDIJA ROBINSON: Na primer, gospodine Miloševiću, u paragrafu 9 kaže se, "teritorije RSK ostala je pod srpskom okupacijom", a meni se tu čini da se misli na to da su stanovali Srbi tu, da su živeli tu, barem na osnovu teksta, ali to je nešto šta može da se utvrdi.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Da su stanovali tamo vekovima to uopšte nije sporno, ali okupacija u rečniku koji ja koristim i koji je uobičajen znači nešto drugo. Ako se to smatra okupacijom da sam ja okupirao moju kuću onda je verovatno vaše tumačenje ispravno. To onda ne predstavlja nešto što bi neko mogao, za šta bi neko mogo da bude optužen. Ko može da bude optužen zato što živi u svojoj kući? Šta će to ovde onda? Mogu li da nastavim, gospodine Robinson?

SUDIJA ROBINSON: Molim vas nastavite sa pitanjima.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Professore Kostiću, molim vas pročitajte drugu polovinu prethodnog pasusa i poslednji pasus na strani 294 Mesićeve knjige koja je u tabulatoru 73. Šta kaže Mesić? Kako je učestvovao u konvoju brodova za Dubrovnik?

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Hoćete li mi samo još jednom ponoviti stranu?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: To je strana 294 njegove knjige. Pročitajte drugu polovinu prethodnog pasusa od reči "zalaganjem najuglednijih intelektualca" i poslednji pasus na toj strani 294 Mesićeve knjige, 294.

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: "Zalaganjem najuglednijih intelektualaca Hrvatske koje je nedvosmisleno podržavao i humani svijet, ali i šovinizmom ne zatrovane ličnosti Beograda, organiziran je humani konvoj brodova i brodice koji će navečer 28. listopada ispoloviti iz Rijeke da bi zadržavanjem u Zadru, Splitu i Korčuli uplovio, ako sve bude po planu u Dubrovnik ujutro 30. listopada (oktobar). Odlučio sam se priključiti konvoju i zbog poticaja na sveopću solidarnost, ali i zbog toga što sam još kako tako bio prvi čovjek Vrhovne komande, dakle onaj kojemu vojska ni u kom slučaju ne bi smjela zatvoriti uplovljenje u ..."

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. E sad, molim vas, da vas pitam. Ovo "prvi čovjek Vrhovne komande", on to kaže za sebe i bio je predsednik Predsedništva. To nije sporno. Kako je moguće da predstavnik okupirane države, Hrvatske dakle, bude kako sam kaže, prvi čovjek Vrhovne komande okupacione vojske i u tom svojstvu plovi morem i uplovljava u luke koje pod kontrolom i blokadom drži ta navodna okupaciona vojska?

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Pa vidite, to je jedna od niza besmislica. A vidite, gospodin Stjepan Mesić, iako se, ovaj, meni u ovom svedočenju

prigovara da mnogo detaljšem, ali vidite, gospodin Mesić je čitavo vrijeme dok je bio predsjednik Predsjedništva, kada mu je odgovaralo da bude predsjednik Predsjedništva, onda je on to bio. Kada mu nije odgovaralo, onda je on bio onemogućen, blokiran i spriječen da svoju funkciju obavlja, a on je toliko neustavnih i protivzakonitih radnji za čitavo ovo vrijeme preduzeo. On kao predsjednik Predsjedništvo nije imao nikakvih ovlašćenja mimo odluka čitavog Predsjedništva da ide u bilo koju međunarodnu posjetu. On je išao u Beč (Vienna), u Berlin (Berlin), išao je u Brisel (Brussels), išao je u Njujork (New York), u Vašington (Washington D.C.), u London (London), u Hag. Svuda je išao i pojavljivao se kao predsjednik Predsjedništva SFRJ, a i po Ustavu i po Poslovniku o radu Predsjedništva on takva ovlašćenja nije imao. Prema tome i ovde očigledno evo sada kada treba da ide u konvoj u Dubrovnik, gdje je sam izjavio da je sa sobom doveo i dobrovoljce, ovaj, on je prvi čovjek, ovaj, Vrhovne komande.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Pa, kako je moguće da taj prvi čovek okupacione vojske ide tamo, a predstavnik je te okupirane države? Da li je to nekako spojivo sa vam?

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Ja to ne mogu da objasnim.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Molim vas pročitajte naslov i prvu i pretposlednju tačku podnaslova na strani 305 Mesićeve knjige koja je sad pred vama. Do kog je to datuma po Mesićevoj tvrdnji razvaljena Jugoslavija i formalno nestala? Šta kaže?

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Strana 305 je li?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da, da. Strana 305. Šta kaže on? Pročitajte naslov i prvu i pretposlednju tačku u podnaslovu.

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: On kaže: "Razvaljena Jugoslavija i formalno nestaje od 4. studenog (novembar) do 5. prosinca (decembar) 1991. godine". To je period valjda u kome opisuje ovaj naslov ...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Znači do 5. decembra on tvrdi, je li tako?

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Jeste, jeste.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Sad Mesić tvrdi da je država, da Jugoslavija nestaje do 5. decembra. Ovde se tvrdi u ovoj optužnici da je od

8. oktobra međunarodni sukob i postaje okupacija koju vrši zvanična vojska te države. Šta je tu tačno? Da li je uopšte tu nešto tačno?

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Pa, nije tačno ni jedno ni drugo. Tačno je ono što je u optužnici rečeno, mislim da je to tačka 109 ili 110, ako se ne varam i to je jedna od rijetkih stvari, ovaj, gdje se ja sa Tužilaštvom slažem, Jugoslavija je postojala kao međunarodno priznata država do 27. aprila 1992. godine.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A šta kaže Mesić? Malopre ste pominjali u kom je svojstvu sve putovao? Šta kaže Mesić u kom je svojstvu putovao u Luksemburg (Luxembourg), Belgiju (Belgium), Francusku (France)? To je ono poslednje putovanje u funkciji predsednika Predsedništva.

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Pa, on je putovao navodno kao predsjednik Predsjedništva SFRJ, a iz svega što tvrdi i što je javno izjavljivao i što je u knjizi napisao, on je putovao radi, ovaj, ostvarenja namjere hrvatskog vrhovništva da Hrvatska što prije stekne međunarodno priznanje i da se otcijepi od Jugoslavije. Dakle, zalagao se kao predsjednik Predsjedništva SFRJ za protivustavne radnje.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. A da li vam je poznato kad je Sabor Hrvatske formalno povukao Stjepana Mesića sa mesta člana i predsednik Predsedništva SFRJ?

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Ja mislim da je to bilo 5. decembra 1991. godine u Saboru Hrvatske.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Da vidimo taj 5. decembar, na koji je način tog 5. decembra Stjepan Mesić podneo Saboru svoj poslednji raport sa funkcije predsednika Predsedništva. Samo da vidimo kratak insert. To je 5. decembar 1991. godine.

(Video snimak)

Stjepan Mesić: Mislim da sam obavio zadatak, Jugoslavije više nema i hvala vam lijepo.

(Kraj video snimka)

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Šta je on rekao ovde? “Mislim da sam obavio zadatak ...”

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: “Obavio sam zadatak. Jugoslavije više nema i hvala vam lijepo”.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. Dakle obavio je zadatak, Jugoslavije više nema. A inače vi ste neki dan ovde rekli da mu je i naslov knjige ove njegove, prvi naslov “Kako sam srušio Jugoslaviju”, je li tako?

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Jeste. Pa mu je Genšer (Hans-Dietrich Genscher) tada, to on sam govori, Genšer mu je kazao, ovaj, da to neće biti dobro prihvaćeno, pa je promjenjen naslov u “Kako smo srušili Jugoslaviju”, a sada je konačan u drugoj verziji “Kako je srušena Jugoslavija”.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Pa, taj otklon ima svoju evoluciju, ali sad smo videli originalni snimak, kaže, “izvršio sam zadatak, Jugoslavije više nema”. E sad pogledajte kako izgleda u vezi sa tim što je dokumentovano u filmu, on govori u Saboru Hrvatske, u unakrsnom ispitivanju ovde na strani 10636. Ja mu postavljam pitanje, “5. decembra u hrvatskoj Skupštini vi ste se zahvalili na poverenju i dali ste tada poznatu izjavu ‘obavio sam svoj zadatak, Jugoslavije više nema’. Da li je to tačno, gospodine Mesiću?” Dakle, to je ovo šta ja pitam, pošto govorim o tome da smo to videli i na snimku. Njegov odgovor, “izvanredno pitanje. Objasniću vam o čemu se tu radi. Hrvatski Sabor izabrao me je da budem hrvatski član Predsjedništva Jugoslavije”. Onda kako je izabran, kroz to smo sve prošli i on kaže, “Hrvatska je donela odluku o svojoj nezavisnosti, hrvatski sporazum sa međunarodnom zajednicom odložio je priznanje, otepljenje za tri mjeseca. Taj je period istekao i Jugoslavija više nije postojala, savezne institucije više nisu funkcionirale i ja sam se vratio u Zagreb. I to je upravo ono što sam ja rekao. Jer ja nisam išao u Beograd da tamo otvorim molerski zanat. Išao sam tamo kao član Predsjedništva Jugoslavije. Budući da Jugoslavija više nije postojala, Predsedništvo više nije postojalo, ja sam, dakle, obavio zadatak koji mi je povjerio hrvatski Sabor i javio sam se natrag spreman da preuzmem novu dužnost”. Onda ja kažem, “vrlo dobro, gospodine Mesiću. Ovo je stvarno vredno divljenja, ovo vaše objašnjenje. Ali niste mi rekli da li ste vi zaista rekli ‘obavio sam moj zadatak, Jugoslavije više nema?’” A on odgovara, “optuženi je advokat. On vrlo dobro razume o čemu ja govorim. Moj zadatak je bio da zastupam Hrvatsku u saveznom Predsjedništvu”. I ja mu onda kažem, “nema potrebe da to pominjete”. Dobro, recite, molim

vas, čuli ste sad ovaj, videli ste ovaj snimak. Je li tačno ovo šta on govori u svom svedočenju ili ovo šta smo videli na snimku?

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Pa, nesporno je da je tačno to što smo videli na snimku. Ja mogu da podsetim da je tom istom prilikom gospodin Domljan koji je bio predsednik Sabora Hrvatske, ovaj, doslovno kazao, citiram, "mislim da nijedan", to je na strani 320 Mesićeve knjige ...

SUDIJA ROBINSON: Pretresno veće će odlučiti o tome šta je istinito, šta je verodostojno. Pređite na drugu temu.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. A recite mi, profesore Kostiću, kako je moguće da predstavnik okupirane države cela dva meseca po nastanku okupacije, kako se ovde tvrdi, bude predsednik tela koje je Vrhovni komandant okupacione vojske i u tom svojstvu piše pisma svetskim državicima, putuje po svetu ...

SUDIJA ROBINSON: Ne, gospodine Miloševiću. To nije dozvoljeno pitanje.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. Preći ćemo onda na drugu ličnost. Kao predstavnik koje republike je gospodin Kadijević bio izabran za saveznog sekretara za narodnu odbranu?

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Kao predstavnik Hrvatske.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A do kad je general Kadijević bio na položaju Sekretara za narodnu odbranu?

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Pa, on je nama negdje pred sam početak nove 1992. godine najavio da iz zdravstvenih razloga mora napustiti, ovaj, funkciju, a zvanično je 8. januara 1992. godine.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dakle, 8. januara 1992. godine?

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Jeste.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: I sad kako je moguće da predstavnik okupirane države bude ministar vojske koju ta država drži pod okupacijom?

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Nemam objašnjenje za to.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A kog kolektivnog tela je bio član savezni sekretar za narodnu odbranu?

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: On je kao ministar bio član savezne Vlade.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro.

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Saveznog izvršnog vijeća, a Savezno izvršno vijeće je vlada praktično.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A ko je bio na čelu Saveznog izvršnog veća u vreme o kome govori optužnica od tog 8. oktobra 1991. godine?

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Bio je Ante Marković.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A iz koje jugoslovenske republike je Ante Marković biran za predsednika savezne Vlade?

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Isto tako iz Hrvatske.

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Miloševiću, svedoče, prevodioci vas mole da pravite pauzu između pitanja i odgovora.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dakle, iz koje ...

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Isto, isto tako iz Hrvatske.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A do kada je Marković bio predsednik savezne Vlade?

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Ja mislim, ne znam tačan datum, ali ja mislim da je to bio negde 20., 22. decembar 1991. godine.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A da li se sećate zašto je Ante Marković dao ostavku 20. decembra 1991. godine?

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Ante Marković je podnio ostavku, jer je došlo do neslaganja između njega i ostalih članova vlade oko saveznog budžeta za 1992. godinu.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. Samo to da ostane zabeleženo. A kako je moguće da predstavnik okupirane države bude predsednik Vlade države okupatora?

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Ja zaista nemam odgovor na to.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Ili kako je moguće da Hrvatska ...

SUDIJA ROBINSON: Nemojte da odgovorite na to. Sledeće pitanje, molim.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: U paragrafu 110 hrvatske optužnice piše: "SFRJ je postojala kao suverena država do 27. aprila 1992. godine kada je usvojen Ustav Savezne Republike Jugoslavije kojim je zamenjen Ustav Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije iz 1974. godine". E sad, recite da li je to tačno šta piše u tom paragrafu ili što piše u već citiranom paragrafu 85 ili je tačno i jedno i drugo i šta tu može biti tačno?

TUŽILAC UERC-RECLAF: Časni Sude, ovo nije pitanje na koje može da odgovori ovaj svedok. Ovde se govori o državnosti Hrvatske i o pravnim posledicama izvesnih poteza. Nije na ovom svedoku da o tome govori. Sada zapravo trošimo jako puno vremena, već gotovo sat vremena u vezi sa ovom temom. Ja mislim da bi to trebalo da prestane.

SUDIJA ROBINSON: Kao što je zastupnica Tužilaštva rekla, ovo nije tema o kojoj ovaj svedok može da govori. Pređite dalje gospodine Miloševiću. Moramo da napravimo neki napredak. Koliko će vam još vremena trebati za ovog svedoka?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Pa, mislim bar još jedan ceo dan.

SUDIJA ROBINSON: Morate da imate na umu ono šta sam vam juče rekao.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Pa, imam na umu, ali mislim da je ovaj svedok vrlo važan jer je bio na čelu Predsedništva praktično za ceo ovaj period koji se ovde tretira. Mislim da je njegovo svedočenje krajnje relevantno u svim tačkama. Profesore Kostiću, šta je Predsedništvo SFRJ iznelo u informaciji o rešavanju jugoslovenske krize od 15. novembra 1991. godine koja je dostavljena Skupštini Jugoslavije?

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Pa, ja sam tada podnio ekspozice saveznoj Skupštini, dakle ne svoje viđenje, nego ocjenu nas koji smo u Predsjedništvu neprekidno radili i saopštili smo našu ocjenu o toj veoma zabrinjavajućoj političko-bezbjednosnoj situaciji, saopštili smo da su svi mirovni napori koje

smo preduzimali i sva brojna primirija koja smo potpisivali, naravno preko generala Kadijevića, ali po našim instrukcijama i po našim odobrenjima i zahtjevima i tako dalje, ne daju nikakve rezultate. Istovremeno smo obavjestili da se na nivou Predsjedništva i na nivou savezne Vlade radi na dva kolosjeka, da gospodin Ante Marković kao predsjednik savezne Vlade i gospodin Budimir Lončar kao ministar inostranih poslova ne izvršavaju svoje ustavne obaveze u smislu borbe i zalaganja za jugoslovensku ustavnost, za razliku od gospodina, recimo, Gračanina i gospodina Kadijevića koji su bili ministri unutrašnjih poslova i ministar vojni koji su se zaista ponašali do kraja u skladu sa ustavom. Kazali smo i saopštili da je tako stanje krajnje zabrinjavajuće i da bi iz tog takvog ćorsokaka trebalo izlaziti.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A šta je suština pisma Predsedništva lordu Karingtonu od 9. decembra povodom ocene Arbitražne komisije?

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Predsjedništvo je u tom pismu lordu Karingtonu izrazilo svoje nezadovoljstvo i svoje neslaganje sa ocenom Arbitražne komisije iz prostog razloga što arbitražna komisija nije uzela u obzir osnovne odredbe jugoslovenskog Ustava koje su bile važeće i koje su bile na snazi, a jedna od tih osnovnih odredbi je bila pravo opredeljenja svakog naroda, dakle pravo na samoopredjeljenje uključujući i pravo na otcjepljenje. Arbitražna komisija u konkretnom slučaju nije to pravo priznala srpskom narodu u Republici Hrvatskoj iako je taj srpski narod i u Ustavu Hrvatske bio konstitutivni narod hrvatske države, sve dok ga Tuđmanova vlast i Hrvatska demokratska zajednica nijesu izbacili iz novog Hrvatskog Ustava i pretvorili, dali mu status nacionalne manjine.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Kako se Predsedništvo SFRJ izjasnilo 15. decembra 1991. godine o ovom priznanju Hrvatske i Slovenije?

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Pa, Predsjedništvo je, ovaj, to ocjenilo, ovaj, svjestan atak i rušenje Jugoslavije i, ovaj, dakle kao poteze koji vode u dalje zaoštavanje i u nove sukobe.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A kako se Predsedništvo 17. decembra 1991. godine izjasnilo o kriterijumima Evropske zajednice za priznavanje novih država?

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Pa, u istom smislu, ovaj, Predsedništvo je izrazilo nezadovoljstvo, jer je Evropska zajednica za čitavo vrijeme jugoslovenske krize praktično sve negdje do novembra mjeseca javno se deklarirala za

očuvanje teritorijalnog integriteta Jugoslavije, za sveobuhvatno rješenje jugoslovenske krize, ali onog trenutka očigledno kad je Njemačka konačno uspjela da svoj stav nametne i drugim članicama evropske zajednice, ovaj, napravljen je praktično jedan *salto mortale*, ovaj, Evropska zajednica je potpuno promjenila svoj stav i 17. decembra javno, da kažem, objavila i saopštila kriterijume jugoslovenskim republikama da se prijavljuju na šaltere Evropskoj zajednici za priznavanje samostalnosti.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. Vi ste objasnili juče uticaj koji je ko izvršio u tome i šta se desilo, tako da ću da idem dalje. Neću se više zadržavati na toj temi. Šta je smisao i sadržina pisma Predsedništva SFRJ ...

SUDIJA KVON: Professore, objasnite mi molim vas ukratko razliku između konstitutivnog naroda sa jedne strane i nacionalne manjine sa druge strane?

SVEDOK KOSTIĆ: Pa vidite i prema jugoslovenskom Ustavu, a i prema ustavima pojedinih republika definisano je bilo koji je narod konstitutivan, a koji narod ima status nacionalne manjine. U hrvatskom Ustavu je utvrđeno bilo da su dva konstitutivna naroda hrvatske republike Hrvati i Srbi, a svi ostali su bili označeni kao nacionalne manjine. U Bosni i Hercegovini, u Ustavu Bosne i Hercegovine naznačeno je decidno bilo da Bosnu i Hercegovinu kao socijalističku republiku u sastavu SFRJ čine tri konstitutivna naroda. To su Muslimani, Srbi i Hrvati. Govorim po redosledu njihove brojne zastupljenosti u Bosni i Hercegovini. Razlika između tretmana konstitutivnog naroda i nacionalne manjine, u našim uslovima govorim u Jugoslaviji, ja vam možda neću dati pravno tumačenje, ali u našim uslovima razlika je u tome što nijesu mogli biti konstitutivni narodi u sastavu Jugoslavije pripadnici onog naroda koji već ima svoju nacionalnu državu. Na primer, veoma brojna albanska populacija koja je živjela na Kosovu, iako je brojna, ona je brojnija, recimo, nego što su Srbi bili u Hrvatskoj, ali Albanci su na Kosovu kao djelu Srbije imali status nacionalne manjine, jer su svoju nacionalnu državu imali u Albaniji (Albania). Srbi su živjeli u Hrvatskoj i oni su bili i imali status konstitutivnog naroda i odredbe i ta ustavna rešenja, ne samo Ustava SFRJ, nego i ustava republika su jasno predviđali da se moraju uvažavati interesi svakog konstitutivnog naroda, da ne može jedan narod na štetu drugoga ili dva naroda na štetu trećega, kao što je slučaj u Bosni, donositi nijednu

odluku bez saglasnosti tog konstitutivnog naroda, dakle putem majorizacije. Ne znam da li sam zadovoljio ovim odgovorom.

SUDIJA KVON: Znači, sve dok se poštuju prava manjine ili da to drugačije kažem, osim ukoliko se nediskriminiše prema nekoj manjini, ja ne vidim velike razlike između konstitutivnog naroda i manjine.

SVEDOK KOSTIĆ: Ako dozvolite gospodine Kvon (Kwon), da ste kojim slučajem živeli na prostoru Balkana i da ste kojim slučajem živeli na tom prostoru, recimo, gdje je srpski narod živio u Hrvatskoj i prošli u Drugom svjetskom ratu sve ono šta je taj narod prošao, onda biste mnogo bolje tu razliku razumjeli. Upravo zbog te nesrećne sudbine koju je srpski narod doživio u Drugom svjetskom ratu, ovaj, vjerovatno je i to uticalo, pored ostalog, da taj srpski narod u hrvatskom Ustavu nađe mjesto kao konstitutivni narod zajedno sa Hrvatima.

SUDIJA KVON: Hvala. To sam razumeo. Međutim, moje pitanje je bilo praktične prirode. Kakva je tu razlika u smislu prava koja ti narodi uživaju? Čisto praktično govoreći.

SVEDOK KOSTIĆ: Pa, ja sam vam praktično već rekao. Sva sudbinsaka pitanja o kojima se rešava moraju biti rešavana uz saglasnost oba ili sva tri konstitutivna naroda, a u slučaju nacionalne manjine to se ne traži.

SUDIJA KVON: Da li je to definisano negde u ustavu?

SVEDOK KOSTIĆ: To mora da je definirano u ustavu. Ja mogu da potražim ovde, ovaj, hrvatski Ustav i Ustav Bosne i Hercegovine, gdje se to, ovaj, decidno govori.

SUDIJA KVON: Hvala, profesore.

SUDIJA BONOMI: Jedan od atributa koje vi pripisujete konstitutivnom narodu je pravo na samoopredeljenje do otepljenja. Da li to pravo ima konstitutivni narod kao konstitutivni narod republike posebno od primene tog prava u okviru federacije?

SVEDOK KOSTIĆ: Gospodine Bonomi, bojim se da mi mnogo složeno pitanje postavljate, ali ja ću biti slobodan da odgovorim na bazi prakse, ovaj, jer nijesam pravnik, na bazi prakse i iskustva koje smo mi imali u jugoslovenskom Ustavu i u poštovanju jugoslovenskog Ustava i republičkih ustava. I u jugoslovenskom Ustavu i u republičkim ustavima tamo gdje postoji više konstitutivnih naroda koji čine jednu teritorijalnu cjelinu, osnovni princip je bio da ne može jedan narod, bez obzira na broj i na veličinu i tako dalje na štetu drugog naroda, ovaj, donositi sudbinske odluke. Ovde u slučaju Hrvatske se desilo, ovaj, da je hrvatski narod praktično, ovaj, usvajajući novi ustav izbacio Srbe i više oni nisu taj konstitutivni narod bili. U Bosni se isto tako desilo. I vidite, u Bosni ...

SUDIJA BONOMI: Ali da vas onda pitam, kako bismo razjasnili jednu stvar. Možda vi mislite da je odgovor očigledan, ali meni bi bilo od pomoći kada bi se to jasno reklo. Koliko je konstitutivnih naroda sačinjavalo Srbiju?

SVEDOK KOSTIĆ: Republiku Srbiju je sačinjavao samo jedan konstitutivni narod. To su bili Srbi.

SUDIJA BONOMI: Hvala lepo.

SVEDOK KOSTIĆ: Ali je ovaj, pošto nije bilo drugih konstitutivnih naroda, u Republici Srbiji je riješeno bilo da pored, da u sastavu Srbije postoje i dvije Autonomne Pokrajine, Kosovo i Metohija i Vojvodina.

SUDIJA BONOMI: Hvala.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Zamolio bih samo da pustimo jednu kratku izjavu lorda Karingtona, a koja mi se ovde sasvim uklapa u trenutni kontekst pitanja postavljenih.

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Miloševiću, kažu mi da traže odgovarajuću traku. Idite dalje, pa ćemo se onda vratiti na ovo. Sada je spremna traka.

(Video snimak)

Novinarka: Vođe su smatrale da se taj rat mogao izbeći?

Piter Karington: Bosanski Srbi su sve do nedavno bili većina u Bosni, a onda Muslimani koji su imali daleko veću stopu priraštaja postali su većinsko stanovništvo. I to je naravno bilo nešto veoma teško za Srbe da prihvate. Oni su vrlo jasno stavili do znanja vrlo rano da nisu spremni da prihvate situaciju u kojoj bi došlo do nezavisne Bosne po ustavu koji je tada bio na snazi. Naprotiv, po ustavu koji je tada bio na snazi, bilo je ilegalno da Izetbegović objavi nezavisnost, jer se svaka ustavana promena takvih razmera morala dogovoriti između sve tri strane.

(Kraj video snimka)

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Ja nisam čuo ton na engleskom jeziku. Čuo sam samo prevod na srpskom. Ne znam da li ste vi čuli to na engleskom jeziku?

SUDIJA ROBINSON: Da, čuli smo.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dakle, šta kaže lord Karington, da je objavljivanje nezavisnosti bilo ileglano, jer je morao da se dogovori tako nešto između sva tri konstitutivna naroda.

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Vidite ...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dakle, da li je kada je reč o pravu konstitutivnog naroda, znači pravo na samoopredeljenje, da li je bilo moguće i da li je bilo legalno menjati ustavno-pravni status neke republike bez saglasnosti konstitutivnih naroda?

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Ne, apsolutno ne. I to je, mislim lord Karington sasvim ispravno rekao. To je bila ilegalna akcija.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. Nadam se da je ovo objašnjenje lorda Karingtona doprinelo dilemama koje imate.

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Ako dozvolite, gospodine Miloševiću, da kažem još nešto. Bosna i Hercegovina je isto tako imala kolektivno Predsjedništvo, kolektivnog šefa države, republike. I to Predsjedništvo su napustili upravo zbog ovakvog tretmana prema Srbima u Bosni, napustili predstavnici, članovi Predsjedništva Bosne i Hercegovine, srpski predstavnici. Ali su tada primjenjeni dvostruki aršini. Čitavo vrijeme Alija Izetbegović se tretira od međunarodne zajednice kao predsjednik Predsjedništva Bosne i Hercegovine i nikome ne pada u međunarodnoj zajednici napamet da to

Predsjedništvo Bosne i Hercegovine zove "krnje Predsjedništvo", jer nema predstavnika srpskog naroda u njemu.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Iako čak i lord Karington govori o tome da je ta odluka ilegalna?

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A on je bio predsjedavajući konferencije o Jugoslaviji. Da pređemo na sledeću temu. Šta je smisao i sadržina pisma Predsedništva SFRJ Savetu bezbednosti od 20. decembra 1991. godine?

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Onog momenta kada smo konačno ocjenili da su uzaludni svi naši napori i da od Evropske zajednice ne dobijamo podršku i onu pomoć koju nam je Evropska zajednica kao medijator dobrih usluga ponudila na samom početku, a dobijali smo sve otvorenije kritike da Jugoslovenskom narodnom armijom i korišćenje Jugoslovenske narodne armije imamo namjeru da zauzimamo teritorije i tako dalje, mi smo došli u Predsjedništvo do zaključka da je najbolje rješenje da se kao Predsjedništvo SFRJ i Vrhovna komanda obratimo generalnom sekretaru Ujedinjenih nacija i Savjetu bezbjednosti da pošalju mirovne snage Ujedinjenih nacija koje bi bile postavljene na ovim kriznim područjima u Hrvatskoj sa osnovnim ciljem da fizički zaštite srpsko stanovništvo na tim područjima i u tom slučaju bi Jugoslovenska narodna armija mogla da se povuče sa tih područja za koja je inače optuživana da je okupatorska, dakle da mirovne snage Ujedinjenih nacija preuzmu ulogu fizičke zaštite tog stanovništva, računajući da paravojne formacije Hrvatske neće napadati mirovne snage Ujedinjenih nacija kao što su to radile sa JNA, da se uspostavi primirije i da se onda u tim mirnim uslovima, bez međusobnih sukoba traži političko rješenje.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Vi ste istog tog dana, 20. decembra poslali i mišljenje Predsedništva, Arbitražnoj komisiji koje se ticalo prava na samoopredeljenje. Je li to tako?

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Jeste.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Šta je bio smisao toga? Vi ste znači pisali Savetu bezbednosti da pošalje mirovne snage. A Arbitražnoj komisiji, šta?

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Pa, Arbitražnoj komisiji izrazili smo naše neslaganje da je Arbitražna komisija praktično nije uzela u obzir ustavna

riješenja koja smo mi do tada imali vezano za priznavanje prava svakom konstitutivnom narodu na samoopredjeljenje do prava na otcepljenje.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A šta je pisalo u svim Ustavima Jugoslavije? Je li pisalo "narodi Jugoslavije"? Je li pisalo "narodi ...

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Narodi Jugoslavije ...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: "Jugoslavije"?

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Tačno.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Koji su stvorili Jugoslaviju ...

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Dakle, nijesu bili ...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Narodi Jugoslavije. A ko su bili ti narodi Jugoslavije koji su pobrojani u svim ustavima?

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Narodi Jugoslavije koji su pobrojani u svim ustavima bili su Slovenci, Hrvati, Srbi, Crnogorci i Makednonci. A negde, ja mislim od 1962. godine, ovaj ...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: I nešto kasnije, nešto kasnije i Muslimani.

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: I tada je jugoslovenski Ustav, jugoslovenski grb imao pet bukčinja, sa tih pet konstitutivnih naroda, a nešto kasnije, ja mislim da je to bila negdje polovina šesdesetih godina tadašnje partijsko i državno vođstvo Jugoslavije priznalo je pravo i Muslimanima kao nacionalno pravo, kao poseban entitet, tako da su i Muslimani u Jugoslaviji dobili status konstitutivnog naroda i od tada u daljim ustavima se i Muslimani navode kao konstitutivni narod. Naravno, to je bilo na čisto vjerskoj osnovi.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: To je bilo nešto kasnije, ali nije relevantno za ovo ispitivanje, pa neću time da se bavim. Recite, na čiju inicijativu je dakle došlo do usvajanja Vensovog plana?

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Pa, Vensov plan je, do usvajanja Vensovog plana došlo je na inicijativu Predsjedništva SFRJ, dakle ovog četvoročlanog Predsjedništvo koje je od 3. oktobra prešlo na taj rad u uslovima neposredne ratne opasnosti.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li mi imamo ovde u tabulatoru 72 pismo Predsedništva SFRJ upućeno predsedniku Saveta bezbednosti sa pozivom Savetu bezbednosti da pošalje mirovne snage? Vi ste ga citirali u svojoj knjizi na stranicama 133 i 135. To vam je u tabulatoru 72, koliko se sećam.

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Našao sam.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Šta ste vi tražili tada?

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Pa, ne znam da li treba sve ili da ovo ...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Ne, ne ...

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Ili samo ovo pri kraju ...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Nikako sve, samo šta je elementarna stvar ...

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Ovde smo ...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Šta ste tražili ...

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Kazali pošto smo izložili to stanje i nepoštovanje svih zaključenih primirija i blokade i tako dalje i ne izvršavanje obaveza od strane hrvatske paravojske i hrvatskih snaga, ovaj, mi smo kazali na taj način dakle, sa pozivom, je li, na sve to što se zbiva, ovaj i "zahtjev za upućivanje mirovnih snaga Ujedinjenih nacija u Republiku Hrvatsku u graničnom pojasu između teritorija koje su nastanjene većinskim srpskim stanovništvom i teritorija čiji su stanovnici u većini hrvatske nacionalnosti". I tu smo kazali, "na taj način mirovne snage Ujedinjenih nacija stvorile bi tampon zonu i razdvojile strane u sukobu sve dok se na miran, pravičan i međunarodno pravno zasnovan način uz angažovanje i Ujedinjenih nacija ne riješi jugoslovenska kriza. Time bi se stvorili neophodni uslovi da Predsedništvo SFRJ kao Vrhovni komandant oružanih snaga SFRJ donese odluku o dezangažovanju Jugoslovenske narodne armije u sprečavanju međunacionalnih sukoba na teritoriji Republike Hrvatske".

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. Tu govorite o traženju mirovnih snaga i najavljujete dezangažovanje armije, sobzirom da bi mirovne snage ...

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Da, preuzele funkciju zaštite.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: E sad, kad je plan sačinjen? Sasvim kratko.

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Pa, plan je sačinjen, ja mislim, u toku decembra, mislim da je 2. januara, ako se ne varam, 1992. godine, ovaj, gospodin Sajrus Vens obavjestio da je plan sačinjen.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A kakav je bio odnos vlasti u Srbiji i moj lični odnos prema Vensovom planu?

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Bio je nepodjeljeno za prihvatanje Vensovog plana i bez ikakve rezerve.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A kakav je bio odnos celog Predsedništva prema Vensovom planu? Ovo je bila inicijativa, a sad kad je napravljen plan kakav je bio odnos Predsedništva?

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Pa, isto tako, jer osnovni sadržaj Vensovog plana je i smisao bio uspostava, prekid sukoba, uspostava primirija, fizička zaštita stanovništva na tom području. Prema tome, smisao Vensovog plana se u celini poklapao sa našim gledanjima kako i na koji način da stvorimo uslove da u miru tražimo političko rješenje.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Sad kažite mi jednu stvar. Da li se zalaganje za dolazak mirovnih snaga Ujedinjenih nacija može povezati sa nekom namerom da se isteraju Hrvati sa neke teritorije i te teritorije pripoje Srbiji?

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Pa, to je krajnje besmisleno ...

SUDIJA ROBINSON: Nemojte da odgovarite na to pitanje. To su pitanja o kojima će odlučivati Pretresno veće.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. Da li je bilo otpora usvajanju Vensovog plana?

SVEDOK KOSTIĆ – ODGOVOR: Pa, ja moram reći na samom početku da su žestok otpor, da je žestok otpor bio Vensovom planu od strane većeg dijela rukovodstva u ovim srpskim krajinama na teritoriji Hrvatske. Ali jednom dosta strpljivom politikom i brojnim ubjeđivanjima i objašnjenjima i tako dalje, i nekoliko sastanaka smo imali, jedanput čak 40 časova smo imali sastanak Predsjedništva sa najodgovornijim predstavnicima Srba iz krajina. Svi su prihvatili taj plan izuzev gospodina Milana Babića. I moram da kažem

da su nam tada, u tom dugotrajnom ubjeđivanju za prihvatanje tog plana dosta pomogli gospoda iz rukovodstva srpske Bosne i Hercegovine, jer su učestvovali u tim razgovorima gospodin Radovan Karadžić, gospodin Koljević, gospodin Krajišnik i gospođa Plavšić. Od svih njih moram reći da je samo gospođa Plavšić izrazila neslaganje sa tim planom i dala podršku Milanu Babiću. Tu su, naravno, bili još i ovi komandanti korpusa Ratko Mladić, on je bio komandant tada Kninskog korpusa. On je isto tako dao podršku tome planu i čak kao general i kao komandant vojni upozoravao šta znači rat i sukob i kakve nesreće taj rat i sukob mogu da nose.

SUDIJA ROBINSON: I sa tim sada moramo da završimo za danas. Nastavićemo sutra u 9.00.

TUŽILAC NAJS: Časni Sude, da li znamo koji svedok dolazi sutra? Da li možemo to da proverimo?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Uz vaše odobrenje sutra će svedočiti gospođa Iv-En Prentis (Eve-Ann Prentice) i ja zato i želim da se izvinim svedoku što sutra on neće nastaviti, nego posle njenog svdočenja, a ja sam obrazložio zašto sam tražio da ona ide preko reda i vi ste to odobril.

SUDIJA ROBINSON: Da li će ona ovde biti ceo dan? Sve tri sednice tokom dana?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Pa, pretpostavljam da sa unakrsnim ispitivanjem mora uzeti ceo dan.

SUDIJA ROBINSON: U redu. Sada ćemo završiti sa radom, a vi treba da se vratite u ponedeljak 6. februara, a ne sutra.

TUŽILAC NAJS: Ja sam bio zabrinut. Pitao sam da li bi možda bilo dobro pobrinuti se da ovaj svedok bude na raspolaganju. Ne znam koji će biti raspon iskaza gospođe Prentis i ne znam koliko će mi trebati vremena za unakrsno ispitivanje.

SUDIJA ROBINSON: U tom slučaju budite na raspolaganju sutra. Jedinica za žrtve i svedoke (Victims and Witnesses Unit) će da se pobrine za to. Završavamo sa radom.